
KOMMUNEREVISJONSDISTRIKT 2
MØRE OG ROMSDAL

Rauma kommune

Overordna analyse
Plan for forvaltningsrevisjon
2016-2019

Behandling av plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019:

Forslag utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 leveres kontrollutvalget 1.9.2016
Kontrollutvalget i Rauma kommune behandler planen i sak xx/ 2016 i møte 19.9.2016
Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon i sak xx/ 2016 i møte xx.xx.2016

Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal er interkommunalt selskap etter kommune-loven § 27. Eiere er kommunene Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Molde, Nesset, Rauma, Sunndal og Vestnes. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskaps-kontroll for eierkommunene og har i dag fem revisorer. Selskapet har hovedkontor i Molde.

Utkast til overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon ble våren 2016 utarbeidet av Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal ved Einar Andersen og Anny Sønderland.

Innholdsliste

INNHOOLDLISTE.....	3
1 INNLEDNING	4
1.1 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON	4
1.2 FORVALTNINGSREVISJON	4
1.3 FRAMGANGSMÅTE OG METODE	5
1.4 GJENNOMFØRTE FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT 2008-2015.....	6
1.5 KORT OM RAUMA KOMMUNE	6
2 PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON.....	7
3 OVERORDNA ANALYSE	8
3.1 PLAN- OG STYRINGSSYSTEM.....	8
3.2 OMSTILLING	10
3.3 BRUKERMEDVIRKNING.....	12
3.4 ETIKK OG ÅPENHETSKULTUR.....	13
3.5 KOMPETANSE OG REKRUTTERING.....	14
3.6 ARBEIDSMILJØ, SYKEFRAVÆR OG HELTIDSKULTUR.....	15
3.7 BARN OG UNGE.....	17
3.8 HELSE, OMSORG OG VELFERDSTJENESTER.....	19
3.9 FLYKTNINGER OG ASYLSØKERE	21
4 VEDLEGG	23
VEDLEGG 1 - BEFOLKNING.....	23
VEDLEGG 2 - NØKKELTALL FOR RAUMA KOMMUNE (KOSTRA).....	25
VEDLEGG 3 - KOMPETANSE.....	27
VEDLEGG 4 - BARN OG UNGE	30
VEDLEGG 5 - HELSE OG OMSORG	31
VEDLEGG 6 - SYKEFRAVÆR	32
VEDLEGG 7 - «UTGIFTSBEHOV», KOMMUNENS FRIE INNTEKTER, KOMMUNEBAROMETER.....	33
VEDLEGG 8 - NYTT INNTEKTSSYSTEM.....	35

1 Innledning

1.1 Plan for forvaltningsrevisjon

Kommunestyret skal minst én gang i valgperioden vedta en **plan for forvaltningsrevisjon**. Det er kontrollutvalget som har ansvaret for at det utarbeides en slik plan og har innstillingsrett til kommunestyret. Det skal gjennomføres en **overordnet analyse** av kommunes virksomhet som grunnlag for utarbeidelse av planen. Den overordnede analysen skal gi svar på hvilke område det er knyttet størst risiko til, og hvilke områder det er mest vesentlig for kontrollutvalget å undersøke. Kontrollutvalget i Rauma kommune bestilte i sak 45/15 i møte 2.12.2015 en overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 til 2019 fra Kommunerevisjonsdistrikt 2 Møre og Romsdal.

Plan for forvaltningsrevisjon framgår av kapittel 2 og overordna analyse framgår av kapittel 3 i denne rapporten.

1.2 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er del av kommunestyrets tilsyn med kommunens forvaltning (kommunens egenkontroll). Forvaltningsrevisjonens rolle framgår i veileder utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet ([Kontrollutvalgsboken](#)):

- undersøke om kommunens virksomhet skjer i tråd med gjeldende lover og regler og kommunens egne planer og vedtak
- et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget kan bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig
- et redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen ([Kontrollutvalgsboken](#).)

Forvaltningsrevisjon skal fungere som en kontrollmekanisme mellom kommunestyret og administrasjonen, og i tillegg legge til rette for forbedring og utvikling. God dialog og samhandling med administrasjonen vektlegges.

På bakgrunn av plan for forvaltningsrevisjon vedtatt av kommunestyret bestiller kontrollutvalget rapporter fra kommunerevisjonen. Kontrollutvalget sender rapportene til videre behandling i kommunestyret. Det er kommunestyret som fastsetter hvordan rapportene skal følges opp.

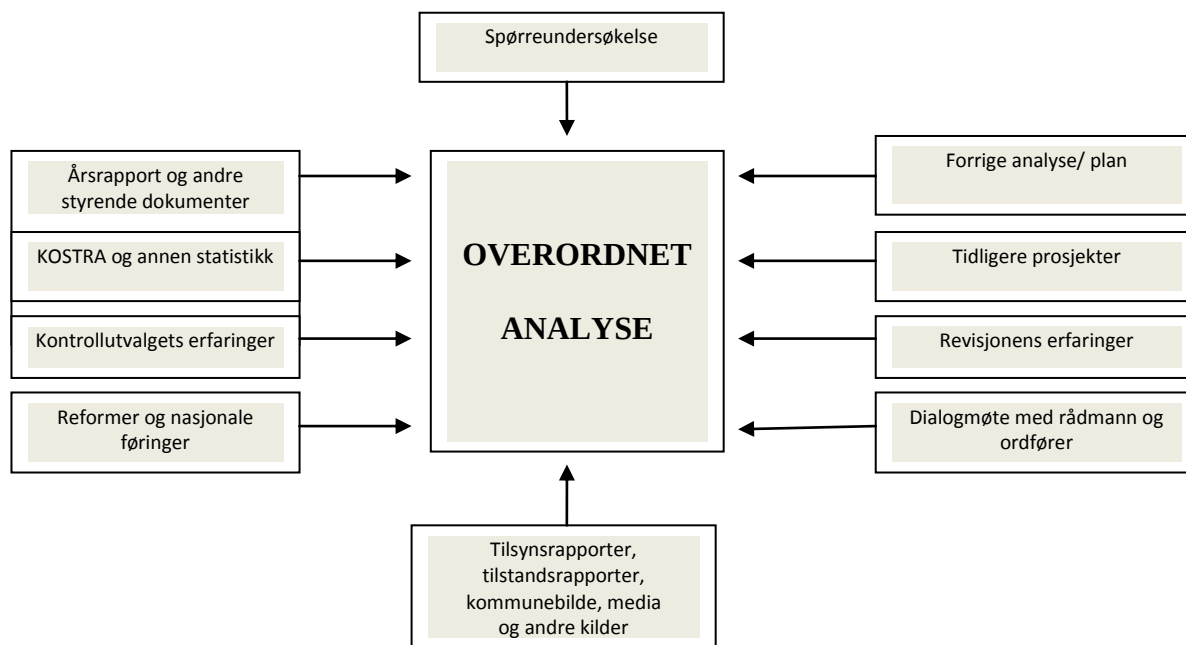
Forvaltningsrevisjon er en form for revisjon av offentlig virksomhet som i [kommuneloven § 77](#) blir definert som *systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger*.

I [forskrift om revisjon](#) § 7 blir ulike typer undersøkelser som kan være aktuelle i forvaltningsrevisjon, omtalt:

- a) Vedtaksoppfølging: om forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.
- b) Effektivitet og måloppnåelse: om forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) Regeletterlevelse, om regelverket etterleves,
- d) Styringsverktøyenes hensiktsmessighet: om forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) Administrasjonens saksbehandling: om beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) Resultat av kommunens tjenesteproduksjon: om resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/ eller om resultatene for virksomheten er nådd.

1.3 Framgangsmåte og metode

Den overordnede analysen er basert på modellen presentert i figuren under. Modellen viser ulike kildene som er brukt, i noe varierende grad. Sentralt i dette arbeidet har vært gjennomføringen av en spørreundersøkelse sendt til sentrale ledere, tillitsvalgte, politikere, eldrerådet m.m. Revisjonen har også hatt samtaler med ordfører og rådmann/ administrasjonssjef.

Overordnet analyse for forvaltningsrevisjon er ikke ment å gi et uttømmende bilde av utfordringene i kommunen. Dokumentet peker på noen forhold der kommunen kan ha utfordringer eller utviklingspotensial som det er viktig at kontrollutvalget har fokus på. De enkelte punktene er vurdert av kommunerevisjonen, og gir ikke en fasit på situasjonen i kommunen.

Spørreundersøkelsen har vært sentral i forhold til hvilke tema som tas med. Mange av de samme tema vektlegges av flere kommuner. Alle innspillene i spørreundersøkelsen er ikke hensyntatt, men revisjonen har sammenstilt alle svarene og vil nytte dette som bakgrunnsinformasjon i det løpende arbeidet med revisjon av kommunene. Nedenfor følger utfordringer som kom fram i spørreundersøkelsen i Rauma kommune, og som har vært sentrale ved valg av tema i denne rapporten:

• vedtaksprosesser, frister, tillit • brukarmedvirkning • omstillingsprosesser- omstillingsevne • rekruttering, kompetanse • arbeidsmiljø, medvirkning • kvalitetssystem, internkontroll, avvik • kunnskapsgrunnlaget, styringsdata • helhetlig planlegging, oppfølging av planer • sentrum/periferi – sentrumsutvikling • innkjøp	• kommunereformen, demografi, arbeidsplasser • IKT – økt grad av digitalisering • helse og omsorg, utvikling av tjenestene i forhold til krav, forventning og behov • psykisk helse og rus • forebygging – folkehelse • oppvekstområdet – nedbemanning • utenforskap • psykososialt læringsmiljø • integrering av flyktninger
---	---

I analysen er det også redegjort for generelle utfordringer for kommunene. Denne teksten er til en viss grad felles for de ni kommunene der kommunerevisjonen utarbeider analyse.

Overordnet analyse skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger. Vesentlighet og risiko kan knyttes til en rekke ulike perspektiver for eksempel bruker, befolkning, samfunn, miljø, organisasjon, ansatte, økonomi.

I analysen vises det til ulike statistikker. Det mest sentrale er KOSTRA, som står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Sammenligningene må brukes med varsomhet, og må sees i sammenheng med prioritering og behov i den enkelte kommune. Vedlegg 2 og 7 gir oversikt over KOSTRA-tall, utgiftsbehov (beregnet i inntektssystemet) og kommunens frie inntekter.

Kontrollutvalget i Rauma kommune fra forrige valgperiode gav i møte i 2015 innspill til arbeidet med overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon. Et foreløpig utkast ble drøftet av nytt kontrollutvalg i møte 30.5.2016 sak 18/16.

1.4 Gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekt 2008-2015

Følgende prosjekt er gjennomført i perioden 2008-2015:

2016	Barnevern	2011	Byggesaksbehandling
2015	Selskapskontroll Rauma Energi A/S (inkludert forvaltningsrevisjonsprosjekt)	2011	Refusjon sykepenger
2014	Samhandlingsreformen	2009	Rauma kommunes personalpolitikk, herunder rekrutteringsproblematikken, arbeidsmiljø og ledelseskultur
2013	Rauma Kulturhus KF	2008	Offentlige anskaffelser

Rapportene er tilgjengelig på: nkrf.no/forvaltningsrevisjonsregister.

I perioden 2012 til 2015 prioriterte kommunestyret i Rauma kommune følgende prosjekter: 1) Barnevern 2) Vedlikehold av kommunale bygg 3) Samhandlingsreformen

1.5 Kort om Rauma kommune

Rauma kommunes visjon er: «Verdens beste kommune for naturglade mennesker». Kommuneplanens samfunnsdel 2014-2025 har mål om 400 nye innbyggere, 300 nye arbeidsplasser og 200 nye boliger. Det er seks strategier; samferdsel og regionforstørrelse, Tilflytting og innvandring, Næringsvekst, Reiseliv, Sentrumsutvikling, Bygdeutvikling.

Kommunen hadde 7492 innbyggere per 1.1. 2016. Vedlagte tabell viser at Rauma kommune har en demografisk sårbarhet.

Kommunen hadde i 2015 569,5 årsverk og 680 ansatte. 2-nivåmodellen med 16 enheter skal forlates og samles innenfor 6 ulike tjenesteområder: Raumabarnehagen, Raumaskolen, Rauma drift og utvikling, Rauma helse og omsorg, Rauma velferd, Rauma kultur. Rådmannens lederteam består av ass. rådmann, fagsjef oppvekst, fagsjef helse og omsorg, økonomisjef og kommunikasjonsrådgiver.

For mer informasjon om kommunen vises det til kommunens [årsrapport](#), [årsbudsjett/handlingsprogram/økonomiplan](#) og [Rauma kommunes hjemmeside](#).

2 Plan for forvaltningsrevisjon

Revisjonen har valgt å peke på aktuelle tema uten prioritering og uten å foreslå detaljerte problemstillinger. Siden dette er en fireårsplan kan det være en fordel med en viss fleksibilitet slik at kommunen/ kontrollutvalget kan velge tidsaktuelle tema og problemstillinger for forvaltningsrevisjon.

Følgende tema er særlig aktuelle for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- **Plan- og styringssystemet herunder**
 - planlegging og oppfølging av planer
 - innkjøp og offentlig anskaffelse
- **Kompetanse og rekruttering herunder**
 - oppfølging av strategisk kompetanseplan
 - barnehage, grunnskole, psykologisk pedagogiske tjenester
- **Barn og unge herunder**
 - kvalitet i barnehage og skole
 - utenforskap, mobbing, rus
- **Omstillingsprosesser herunder**
 - medvirkning og forankring blant brukere, innbyggere, ansatte
- **Arbeidsmiljø herunder**
 - plan og tiltak for å redusere sykefravær

Følgende tema kan også være aktuell for forvaltningsrevisjon i perioden 2016-2019:

- **Helse og omsorg herunder**
 - psykisk helse og rus, omstilling pleie og omsorg
- **Brukermedvirkning herunder**
 - oppfølging av kommunens strategi for brukermidvirkning
- **Etikk og åpenhetskultur herunder**
 - oppfølging av etiske retningslinjer
- **Integrering av flyktninger**

Ved prioritering av aktuelle prosjekt har kommunerevisjonen også tatt hensyn til hvilke risiko- og vesentlighetsområder kommunen selv har stort fokus på og arbeider med. Det vil være mindre aktuelt å gå inn på disse områdene. Revisjonen viser til overordna analyse i neste kapittel for detaljer og bakgrunn.

3 Overordna analyse

3.1 Plan- og styringssystem

Kommunelovens formål gir viktige føringer for kommunene når det gjelder effektivitet, bærekraftig utvikling, tillit og etikk.

Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. (kommuneloven, forvaltningsloven)

Formålsbestemmelsen i Kommuneloven § 1 lyder: «Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for et funksjonsdyktig kommunalt og fylkeskommunalt folkestyre, og for en rasjonell og effektiv forvaltning av de kommunale og fylkeskommunale fellesinteresser innenfor rammen av det nasjonale fellesskap og med sikte på en bærekraftig utvikling. Loven skal også legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.»

Administrasjonssjefen skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er **forsvarlig utredet**, og at vedtak blir iverksatt.

For å sikre god styring er det sentralt at plan- og styringssystemet er hensiktsmessig. Det skjer utviklingsarbeid i kommunene knyttet til plan og styringssystemet inklusiv internkontroll. Dette er et vesentlig område som også blir vektlagt i svarene i spørreundersøkelsen.

Det er mange krav og forventninger knyttet til kommunens planlegging. Eksempler på krav/forventninger knyttet til planlegging i kommuner:

- Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.
- Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver. Kommunestyrets prioriteringer, målsettinger og premisser skal komme tydelig fram.
- Barn og unges interesser skal ivaretas.
- Kommunene skal ha oversikt over folkehelseutfordringene i kommunen og fastsette mål og strategier.
- Nasjonale forventninger til kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling som skal legges til grunn for de nye kommunestyrenes arbeid med kommunale planstrategier og planer.
- Det er statlig planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene.
- Kommunal beredskapsplikt - risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplan.
- Ny forskrift om styringssystem i helse- og omsorgstjenesten - høringsfrist 1.2.2016.

Ulike **planer og rapporter** er viktige styringsdokument. Det er krav knyttet til høringer og medvirkning. Et helhetlig plansystem skal sikre sammenheng mellom ulike planer og fokus på både sentrale mål, kvalitet og økonomi. Det er vesentlig å sikre helhetlig planlegging og oppfølging av planer.

Det er et risikoområde at kommunene ikke klarer å planlegge godt nok i forhold til framtidens behov og kommunens utfordringer. Dette kan for eksempel gjelde forhold knyttet til befolkningsutvikling, økonomiske rammevilkår og andre rammebetingelser og krav til kommunene.

KOSTRA blir benyttet i mange kommuner og blir brukt som grunnlag for sammenligning mellom kommuner og kommunens prioritering. KOSTRA-data brukes i større og større grad både i administrasjonens interne rapportering og styring, i de politiske prioriteringer som gjøres av kommunestyret, av tilsynsorganene og dels også media jfr. kommunebarometeret.

Dette betinger at KOSTRA-dataene både er relevante, riktige og sammenlignbare mellom kommuner. Kvaliteten av KOSTRA-rapporteringen og bruken av styringsdata kan være forbundet med usikkerhet. Dette er generelle risikoområder som gjelder for flere kommuner.

Rauma kommune har en demografisk sårbarhet jf. vedlegg 1. I kommuneplanens samfunnsdel er det fokus på dette. Kommunen ønsker å påvirke befolkningsutviklingen med økt tilflytting. I tillegg må kommunen tilpasse seg en utvikling med nedgang i yngre aldersgrupper og økningen blant de eldre.

Kommuneplanen har konkrete og ambisiøse mål knyttet til innbyggere, arbeidsplasser og boliger. Det kan være en utfordring å nå målene.

Det er en utfordring å få kontroll på **økonomien** slik at kommunen kommer ut av ROBEK. Regnskapet for 2015 viser merforbruk/ underskudd på 10,5 mill. kroner. Kommunen har et negativt netto driftsresultat på -8,4 mill. kroner i 2015. Kommunen har lav lånegjeld, se vedlegg 2. Kommunestyret har gjort vedtak i økonomiplanen for 2016-2019 for å komme i økonomisk balanse.

En sentral del av styringen er å sikre at virksomheten drives i tråd med mål og rammer. **Internkontroll** skal sikre at det ikke skjer avvik på vesentlige områder. I forslag til ny kommunelov foreslås det å innføre en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll. Denne skal bidra til å styrke internkontrollen ved å gjøre reguleringen av internkontrollen tydeligere og mer helhetlig. Kravet om internkontroll i kommuner er i dag forankret i kommunelovens § 23. For eksempel er internkontroll knyttet til det fysiske miljø, til tjenestetilbudet til brukere og til forholdene for de ansatte.

Sentrale særlover som gir bestemmelser om internkontroll

- Helse- og omsorgsloven (§ 3-1) jf. forskrift om internkontroll i helse- og omsorgstjenesten
- Barnevernloven (§ 2-1) jf. forskrift om internkontroll etter barnevernloven
- Lov om sosiale tjenester i NAV (§ 5) jf. egen forskrift om internkontroll
- Arbeidsmiljøloven/ HMS
- Internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet

Flere og flere kommuner har de siste årene utviklet mer helhetlig og overgripende systemer. Mange kommuner har tatt i bruk elektronisk **kvalitetssystem**. Det viser seg at det tar tid å få dette på plass i mange kommuner. De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til internkontroll framover er iverksetting, opplæring, bruk og avvikshåndtering.

Det framgår av Årsrapport 2015 og samtaler at Rauma kommune arbeider med dette. Kommunen har system, men det blir stilt spørsmål ved om det fungerer godt, for eksempel systemet for avviksmeldinger.

Sagt om Internkontroll (IK) i Årsrapport 2015 for Rauma kommune

Internkontroll er kommunen sitt verktøy etter kommunelova for å identifisere svakheiter og brot på lovkrav i tenestene. Det web-baserte IK systemet har same portalløysing som HMS systemet. Internkontrollen er under kontinuerlig utvikling og ein har særleg lagt vekt på innlegging av prosedyrar og rutinar knytt til tenesteyting. I systemet kan det gjennom den opne portalen meldast inn avvik frå både tilsette og innbyggjarar. Meldte avvik handterast og lukkast av einingsleiar. Lukking av avvik kan mellom anna skje gjennom endring av prosedyrar, opplæring, informasjon eller andre kvalitetsforbetrande tiltak.

Anskaffelsesregelverket er omfattende og erfaringsvis er innkjøpsområdet eksempel på et område med risiko for brudd på regelverket. På dette området er det krav til rutiner, retningslinjer, kompetanse, organisering og etterlevelse. I 2015 ble det inngått en ny samarbeidsavtale om innkjøp mellom kommunene Molde, Rauma, Aukra, Misund og Nesset. Det er vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28 b med Molde kommune som vertskommune. Det er utarbeidet et felles reglement for innkjøp. Alle innkjøp skal baseres på reell konkurranse og lik behandling av leverandørene. Innkjøp er et område som blir nevnt i spørreundersøkelsen og er et aktuelt område å se særlig etter at samarbeidet har fått virket en periode.

IKT er et viktig verktøy som skal sikre god og trygg tjenesteproduksjon i kommunene. Det er vesentlig at kommunen har god arbeidsdeling og retningslinjer/rutiner knyttet til blant annet informasjonssikkerhet og endringshåndtering. Rauma kommune inngår i et samarbeid med andre kommuner:

ROR-IKT ROR-IKT ble etablert 1.1.2014 etter vedtak i medlemskommunene Aukra, Midsund, Molde, Rauma og Vestnes (Sak 72/2013 i Vestnes kommunestyre 21.11.2013). Bakgrunnen for etableringen var erkjennelsen av at kommunene måtte stå sammen om å løse utfordringene på IKT-området og for å dempe utviklingen i driftskostnadene ved å ta ut stordriftsfordeler. ROR-IKT er organisert som et vertskommunesamarbeid etter kommunelova § 28 1b, med Molde kommune som vertskommune. Samarbeidet reguleres av samarbeidsavtaler.

Gode **saksbehandlingsprosesser** er viktig blant annet for å ivareta brukernes rettssikkerhet. Det er også en forventning om at kommunen skal fatte riktige avgjørelser, ha rettferdig, rask og god saksbehandling, og at det skal være forutberegnelighet i avgjørelsene gjennom at kommunen opptrer konsekvent og at tilsvarende saker behandles likt. Det kommer fram av spørreundersøkelsen at høringsfrister og tidspunkt for utsending av saker er en utfordring.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Planlegging og oppfølging av planer herunder
 - Bærekraftig utvikling (demografi, arbeidsplasser, boligbygging, miljø etc.)
 - Prosesser rundt plan- og saksbehandling
 - Bruk og kvalitet på styringsdata i planlegging, rapportering og saksframlegg
- Innkjøp og offentlig anskaffelser

3.2 Omstilling

Det skjer endringer og omstillinger i kommunal virksomhet. Dette kan være omorganisering og omlegging av driften som for eksempel overgang til mer hjemmebaserte tjenester. Bakgrunn for endringene og omstillinger er mange. De kan være motivert ut fra behovet for å spare penger, effektivisering, forbedringsarbeid, faglig utvikling og nasjonale reformer som samhandlingsreformen og kommunereformen.

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en [kommunereform](#). Regjeringen har følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Det er planlagt å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver til kommunene våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny kommunestruktur. Inntektssystemet for kommunene blir endret fra 2017, se vedlegg 8.

Omstilling og endringer kan få både positive og negative konsekvenser for borgere, brukere og ansatte. Det kan skape usikkerhet og føre til sløsing med ressurser om prosessene ikke er gode. Kommunene må ha kompetanse og kapasitet til å gjennomføre gode omstillingsprosesser. Informasjon og medvirkning i samsvar med lov og avtaleverk er sentralt. Ansattes medvirkning er forankret både i arbeidsmiljøloven og hovedavtalen. Arbeidsgiver har styringsrett og må følge spillereglene i lov og avtaleverk. Brukermedvirkning skal også sikres i omstillingsprosesser. Både på bakgrunn av gjennomførte prosesser i kommunene, og ikke minst forventet krav til større omstillinger, anses omstillingsarbeid som et risikoområde. Det er vesentlig at kommunene lykkes med omstillinger både av hensyn til kvalitet og økonomi.

Fornyelse og innovasjon i offentlig sektor blir vektlagt. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er for eksempel en av fem langsiktige strategier fornyelse og innovasjon. Enkelte kommuner tar i bruk verktøy som Lean metoden. Rauma kommune vurderer å ta dette i bruk i større grad. Det blir pekt på at må skje omstillinger og forbedringer kontinuerlig.

I Rauma kommunens Årsrapport 2015 blir fem omstillinger omtalt (utdrag):

1. Kommuneøkonomien - Rekneskapen for 2015 viser underskot på 10,5 mill. kroner i eit år kor kommunesektoren i snitt går med eit netto driftsresultat på 3,5 %. Kommunestyret har gjort nødvendige vedtak i økonomiplanen for 2016-2019.
2. Regional orientering etter Tresfjordbrua Avstanden frå Åndalsnes til Vestnes er redusert til 40 minutt.
3. Kommunereforma: Uansett om vi blir med andre eller vel å stå åleine ventar store omstillingar og utfordringar framover – ikkje berre for kommuneorganisasjonens tilsette, leining og folkevalde, med også for næringsliv og folk flest.
4. Teknologi som viktigaste drivaren for endring Den mest konkrete utfordringa vi har dei neste åra er val og innføring av velferdsteknologien som skal takast i bruk i det nye helsehuset og i dei heimebaserte helse- og omsorgstenestene.
5. Den kompetansestyrte kommunen Innafor alle teneste- og fagområder må det skje ein fortløpande fagkritikk og refleksjon over kva som er gode løysingar i ei ny tid. Evner til samhandling og gjennomføring er avgjerande for å oppnå resultat.

Rauma kommune har gjennomført endringer/omstillinger. (helse og omsorg, omorganiseringer, skole) Omstillingene berører både bruker og ansatte. Det kommer fram i spørreundersøkelsen at omstillinger kan gå for raskt. Det framgår blant annet fra media at omstillingsprosesser i Rauma kommune har ført til reaksjoner jf. avsnitt om helse og omsorg og barn og unge.

Tillitsvalgte har vært involvert i omstillingsprosessene. Kommunen gjennomfører faste møte med tillitsvalgte. Rådmannen har månedlige møter med hovedtillitsvalgte (1/2 dag). Og det er årlig møte for å diskutere hovedavtalen. Det er i varierende grad systematiske møter mellom enhetsleder og plasstillitsvalgte. Dette skal inn i årshjulet og skal omfatte både tillitsvalgte og vernetjenesten.

Det kommer fram fra samtale/spørreundersøkelse at kommunen vektlegger at endringer må begrunnes i brukerbehov, og at kommunen må gjøre tilpasninger i forhold til økonomiske rammer. Det framgår av årsrapport 2015 at det er behov for omfattende omstillinger:

Den økonomiske situasjonen, Årsrapport 2015, sak 47/2016

Rauma kommune ble meldt inn i ROBEK 14.09.2015, og har i KS sak 19/2016 vedtatt en forpliktende plan for dekking av underskuddet... Dersom kommunen klarer inndekningsplanen for 2016, vil Rauma igjen være ute av ROBEK før sommeren 2017. Klarer kommunen ikke å dekke inn underskuddet i fra 2015 innen budsjett for 2017, vil kommunen bli meldt inn igjen sommeren 2018. Vedtatt økonomiplan er lagt opp for å klare begge deler i tillegg til å bygge opp bedre driftsmarginer og et gradvis større disposisjonsfond. ..det er omfattende omstillingsprosess som pågår og vil måtte fortsette i hele kommuneorganisasjonen.

Kommunestyret uttaler i sak 106/2015: *I sitt budsjettnotat pkt. 2.3 skisserer rådmannen ytterligere organisasjonsendringer hvor dagens 16 tjenesteenheter forlates og hvor det retter seg gradvis mer i retning av en mer operativ tjenesteorganisasjon innenfor 6 ulike tjenesteområder. Vi kan slutte oss til denne endring med den begrunnelse som er gitt hvor bl.a. bedre kvalitet og brukerorientering blir vektlagt i tillegg til mer helhetlige brukerforløp.*

Kommunestyret anmoder om en bred og aktiv involvering blant de ansatte i forbindelse med organisasjonsendringer.

Strategisk kompetanseplan har blitt benyttet i forbindelse med nedbemanning.

Kommunestyret har gjort vedtak om at Rauma kommune ønsker å fortsette som egen kommune.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Oppstillingsprosesser herunder
 - omstillingskapasitet, evne og kompetanse blant ansatte og ledere
 - medvirkning og forankring blant brukere, ansatte etc.

3.3 Brukermedvirkning

Brukermedvirkning på systemnivå (eldreråd, samarbeidsutvalg i skolen etc.) og individnivå er sentralt og blir mer vektlagt. Det er større krav om dette gjennom lovgivning.

Brukermedvirkning er viktig både for å sikre gode tilpassa tilbud og med tanke på effektiv bruk av ressursene i framtida. Med større behov og knapphet på ressurser vil kommunene kunne være avhengig av å ta i bruk den kapasitet brukerne, pårørende og frivillige representerer. Hvordan kommunene legger til rette for brukermedvirkning blir da viktig. Noen kommuner gjennomfører brukerundersøkelser. Kommunene har i økende grad lagt til rette for medvirkning blant annet fra ungdom/ungdomsråd. Brukerinvolvering og brukerperspektivet er fortsatt for dårlig ivaretatt i mange kommuner. I regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) er en av fem langsiktige strategier «Sammen med bruker, pasient og pårørende».

Kommunestyret i Rauma vedtok i møte 17.12.2015 «Strategi for brukerorientering i Rauma kommune 2016-2019». Kommunen har hatt ambisjoner om å gjennomføre brukerundersøkelser (og medarbeiderundersøkelser) hvert andre år. Dette har ikke blitt fulgt opp.

Rauma kommunestyre vedtok at oppfølging av brukerstrategien skal rapporteres som eget tema i kommunens årsmelding.

Sak 88/2015 Strategi for brukerorientering i Rauma kommune

Det er flere både praktiske og mer ideologiske grunner til at kommuner bør ha en sterk brukerorientering: Brukerorientering supplerer lokaldemokratiet ved å gi brukerne av kommunale tjenester direkte medvirkning – utover ombudsrollen til de folkevalgte

- Brukerorientering gir større eierskap til egen kommune som organ for løsning av felles oppgaver
- Brukerorientering bidrar til bedre tilpassing og utvikling av de kommunale tjenester
- Brukerorientering gir bedre effektivitet i de kommunale tjenestene

Premissene for Raumas brukerorientering:

1. Brukerorienteringen må styrkes for å sikre eierskap, effektivitet og lokal tilpassing i de kommunale tjenestene
2. Brukerorienteringen må kombinere myke metoder (eks.: dialog) med harde metoder (eks.: målinger)
3. Brukerorienteringen må styrke folks opplevelse av korte og uformell veier til ledelsen, åpenhet og at vi alle ønsker å gjøre Rauma best mulig

4. Brukerorientering må skje på lavest effektive nivå dvs. mellom bruker og ledelse/tjenesteyter der tjenestene faktisk utformes og ytes
5. Ambisjonene og ressursbruken må ikke være høyere enn av vi klarer å gjennomføre brukerorienteringen og implementere tilbakemeldingene.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Brukermedvirkning herunder:
 - Oppfølging av kommunens strategi for brukerorientering
 - Brukermedvirkning på system og individnivå
 - Brukerundersøkelse og oppfølging

3.4 Etikk og åpenhetskultur

Kommuneloven skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard. Etikk er en viktig del av all arbeidslivs praksis. Etikk er de verdiprioriteringer som ligger til grunn for enhver beslutning eller handling.

KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene er behandlet av kommunestyret. KS og TI anbefaler at de etiske retningslinjene også blir gjort gjeldende for kommunale foretak. Kommunen skal redegjøre i årsberetningen for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten og i kommunale foretak. Det er vesentlig at kommunen utarbeider og sikrer at det er oppmerksomhet rundt de etiske retningslinjene.

Ny lovgivning om varslere i arbeidsmiljøloven stiller krav til mer systematisk bruk av avviksmeldinger og tydelige kommunikasjonskanaler.

Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene skal fremme ytringsfriheten i arbeidslivet.

Kommunal og moderniseringsdepartementet tar i brev datert 13.4.2016 opp kommunens innsats for å styrke de ansattes ytringsfrihet: «Det er viktig at så vel folkevalgte, ledere og ansatte er kjent med rammene for de ansattes ytringsfrihet...Kommunene bør først og fremst sørge for at de ikke har retningslinjer eller reglement som går for langt i å begrense de ansattes ytringsfrihet. Kommunene bør gjennomgå slike reglementer mv. og vurdere om de er i tråd med gjeldende rett...Det er viktig å skape et arbeidsmiljø hvor de ansatte føler de kan ytre seg. Kommunene bør sette seg mål om å ha en åpen ytringskultur i kommunen, der ansatte i kommunen kan bruke ytringsfriheten sin. De ansatte i kommunene sitter på viktig kunnskap og har informasjon som kan bedre både samfunnsdebatten og kvaliteten på tjenestene. Samtidig må kommunene sikre at ledere og folkevalgte godtar at ansatte ytrer seg om kommunale forhold. Dette kan gjøres gjennom holdningsskapende arbeid om ytringsfrihetens grenser og innholdet i lojalitetsplikten».

Det er viktig for demokratiet og rettsikkerheten til borgerne at kommunen legger til rette for **åpenhet og innsyn** i den virksomhet kommunen bedriver. Kommuneloven slår fast at kommuner plikter å drive aktiv informasjon om sin virksomhet, og at forholdene skal legges best mulig til rette for offentlig innsyn i den kommunale forvaltning. Partene i en sak som behandles i kommunen har rett til partsinnsyn i egen sak etter forvaltningsloven. Alle har rett til innsyn i saksdokument, journaler og lignende register etter offentlighetsloven. Kommunen har i noen tilfeller likevel hjemmel og plikt til å unnta opplysninger/ dokumenter fra innsyn.

[Økonomiske misligheter](#) omfatter alt fra korrupsjon, regnskapsmanipulasjon, underslag, urettmessige belastninger av private utgifter etc. [Begrepet misligheter](#) er ikke et rettslig begrep, men benyttes i revisjonen som en fellesbetegnelse for tilsiktede handlinger som er

utført for å oppnå en fordel for seg selv eller andre. I den norske straffeloven er **korupsjon** definert som å kreve, motta eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Etske retningslinjer gir gjerne føringer knyttet til disse forholdene.

Etske retningslinjer i Rauma kommune blir omtalt i Årsrapport 2015:

Etikk er å halde seg redelig til eit verdigrunnlag, både sitt eige og det verdigrunnlaget som gjelder i organisasjonen. Som ein open organisasjon er kommunens omdømme avhengig av innbyggjarane sin tillit. Tilliten svekkast ved mistanke om til dømes korupsjon, lovbrøt, maktmisbruk eller liknande handlingar. For kommunen som verksemd er det derfor i tillegg til det som følgjer direkte av lover og regler, vedtatt egne etske retningslinjer for folkevalde og tilsette. Retningslinene for tilsette går fram av kommunens personalreglement og tek opp forhold som mellom anna habilitet/interessekonflikatar, teieplikt, informasjon, personlege fordelar, rapportering og om oppfølging. Det er ikkje avdekka alvorlege brøt på retningslinene i 2015. Etske retningslinjer er tema på introduksjonsdagar for nye tilsette og ein viktig del i vår leiaropplæring.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Etikk og åpenhetskultur herunder er aktuelle tema:
 - Oppfølging av etske retningslinjer
 - Åpenhets- og ytringskultur

3.5 Kompetanse og rekruttering

Flere oppgaver, større forventninger og ny teknologi er forhold som krever stor grad av kompetanse hos de ansatte. Kompetanse og rekruttering er også viktig med tanke på framtidig behov særlig innenfor pleie og omsorg. I vedlegg 3 gjøres anslag for framtidig behov innenfor noen sektorer. Mange deltidsansatte kan være en arbeidskraftreserve for kommunene.

Regjeringen har handlingsplan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i kommunale helse- og omsorgstjenester (Kompetanseløft 2020). I Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste blir blant annet lederkompetanse og utfordringer knyttet til rekruttering av ledere tatt opp. Ledere har fått flere og mer komplekse oppgaver.

Innenfor skolesektoren er det nye krav til utdanning.

Mange kommuner har små/ få stillinger innen noen tjenestoområder og dette gir sårbare fagmiljø. I enkelte tilfelle må få personer dekke et stort spenn av kompetanseområder.

De største risikoområdene eller utfordringene for kommunene knyttet til kompetanse og rekruttering framover er å sikre riktig og tilstrekkelig kompetanse i kommunen, slik at dagens og framtidens behov dekkes. Det er også viktig hvordan kompetansen internt i kommunen nyttes, bruk av stab/ støttefunksjoner, spesialkompetanse etc.

Når det gjelder grunnskoleopplæring ligger Rauma kommune, under kommunegruppen og landet når det gjelder andel lærere med pedagogisk utdanning. Barneheten har hatt dårlig dekning på pedagogiske ledere. Kommunen tar sikte på å utdanne flere, men pga. økonomien har dette blitt utsatt. Fysioterapiårsverk ligger under kommunegruppen og landet, mens årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning innen pleie og omsorg ligger på nivå med kommunegruppen og landet. (se vedlegg 2) Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra høyskole/universitet innen pleie og omsorg ligger lavere enn kommunegruppen og landet. (se vedlegg 3)

Årsrapport 2015 peker på kommunens utfordringer.

- **Rekruttering:** Vi har kompetente søkarar til de fleste stillingar, men noko variasjon i forhold til dei ulike tenesteområda. Rekruttering av mellom anna barnehagelærarar og sjukepleiarar kan være krevjande. Leiastillingar er det generelt få søkarar til.
- **Andelen styrarar og barnehagelærarar** med godkjent barnehagelærarutdanning syner ein positiv utvikling, men dekningsgraden ligg likevel under snittverdiar både samanlikna med K 11 og landet. Dette betyr at det fortsatt må gjevast fleire dispensasjonar frå utdanningskrav for å bemanne opp barnehagane i tråd med auka personalbehov knytt til auke i antal plassar. Formalkompetanse og høg fagleg integritet vert uttrykt som viktige suksessfaktorar for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.
- **Skole** – Formalkompetanse: Andelen årsverk utan godkjent tilsettingskompetanse for dei trinn dei underviser på utgjør 3 % (2,7 % i 2014). ...Endringar i forskrift til opplæringslova gjort gjeldande frå 1.8.15 har skapt ein ny situasjon i høve til formalkompetanse. Endringane har fått tilbakeverkande effekt, og dei som hadde tatt lærareksamen før 2014, har ikkje lenger undervisningskompetanse i basisfaga norsk, rekning og engelsk om dei ikkje har 30 stp. på barnetrinnet og 60 stp. på ungdomstrinnet. Dette vil måtte bety ei langt større satsing på formalkompetansebygging framover skal ein ha nødvendig undervisningskompetanse i særskilt basisfaga. Det har vore stor satsing på formalkompetasebygging innan skoleleiing i perioden.

Strategiske kompetanseplan for Rauma kommune ble vedtatt av kommunestyre i møte 17.11.2015.

Sagt om Kompetanseutvikling i Årsrapport 2015 for Rauma kommune:

Rauma kommune ønskjer å jobbe systematisk og strategisk med kompetanse for lettare å behalde, utvikle, rekruttere og anvende rett kompetanse. Tilsette med rett kompetanse er med på å sikre at kommunen leverer gode tenester. Med dette som bakteppe blei det i 2015 utarbeida og vedtatt ein strategisk kompetanseplan for Rauma kommune. Strategisk kompetansestyring inneberer planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak for å sikre organisasjonen og den enkelte medarbeidar nødvendig kompetanse for å nå definerte mål. Ei strategisk og systematisk satsing på kompetanse er nødvendig for at kommunen skal kunne lykkast både som samfunnsutviklar, velferdsprodusent og arbeidsgivar. Som ein del av kommunens planverk vil den strategiske kompetanseplanen være sentral i arbeidet med å oppfylle kommunens visjonar og mål.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Kompetanse og rekruttering herunder er aktuelt tema:
 - Oppfølging av strategiske kompetanseplan
 - Bruk av kompetansen – på tvers av enheter - rett person på rett plass.
 - Fokus barnehage, grunnskole, psykologisk pedagogiske tjenester

3.6 Arbeidsmiljø, sykefravær og heltidskultur

Lønn og sosiale utgifter er en stor utgift for kommunen, og et høyt sykefravær fører til store kostnader for kommunen. Sykefraværet varierer fra virksomhet til virksomhet og kan ha direkte konsekvenser på tjenestekvalitet og service. Til færre ansatte på et område, til mer sårbar blir kommunen.

En reduksjon av sykefraværet er vesentlig både for ansatte, kommunen som organisasjon og samfunnet.

Lederskap, kollegaskap, organisering, organisasjonskultur med åpenhet og medbestemmelse, personalpolitikken og arbeidsgiveransvaret er sentralt for å sikre et godt arbeidsmiljø og effektiv bruk av personellressursen. Forskning viser at sosial støtte fra kolleger er en viktig buffer mot stress, sykdom og overbelastning.

Tall for 4 kvartal 2014 til 3. kvartal 2015 viser en liten nedgang i sykefraværet til 10,02 % – litt i overkant av landsgjennomsnittet på 9,93, se vedlegg 6. Rauma kommune hadde ved denne målingen høyere sykefravær for undervisningspersonell (11,62 %) enn kommunene samlet (8,17 %), og lavere for turnuspersonell (11,09 %) enn landet samlet (12,07 %). Det blir i Årsrapport 2015 vist til at det etter flere år med stabilt samla sykefravær i underkant av landsgjennomsnittet for kommunene, har sykefraværet i Rauma i perioden 2. kvartal 2014 til 1. kvartal 2015 økt.

Måloppnåelse – Årsrapport 2015 - sak 47/2016

Organisasjonen har hatt en økning på 32 årsverk i 2015. Samtidig har antall ansatte gått ned med 16. Det er totalt meldt 245 HMS-avvik og 43 IK-avvik. Sykefraværet i 2015 har økt fra 10,5 % til 12,1 %. Fra å ha et lavere gjennomsnittlig sykefravær enn landet for øvrig, har Rauma nå høyere sykefravær enn resten av kommune-Norge (11,9 %).

Rauma kommune har i følge Årsrapport 2015 stort fokus på sykefraværet, og i 2015 innførte kommunen nye og innskjerpa rutiner for oppfølging av sykemeldte. I 2015 er det også sett i gang eget LEAN prosjekt for å bedre prosedyrer og rutiner i hele prosessen med oppfølging av sykemeldte. Videre har kommunen engasjert bedriftshelsetjenesten til å gjennomføre en egen arbeidsmiljøkartlegging og utarbeide handlingsplan for reduksjon av sykefraværet ved en av enhetene. Omstillingsprosesser kan påvirke sykefraværet. Det blir pekt på at omstillingsprosesser går for fort. Vi viser til eget avsnitt om omstilling.

Kommunene har særlig innenfor helse og omsorg flere deltidsstillinger. Mange kommuner arbeider for å sikre flere heltidsstillinger. Deltidsansatte har ca. ett prosentpoeng høyere sykefravær enn heltidsansatte. Heltidsstillinger vil kunne kreve større fleksibilitet både fra arbeidsgiver og ansatte.

Utviklingsprogrammet «*Sammen om en bedre kommune*» lanserer en modell som viser kostnader og gevinster ved redusert deltid. Faktorer som ligger inne i modellen er direkte og indirekte økonomiske konsekvenser, konsekvenser for medarbeidere og konsekvenser for brukerne. Kunnskapen og mulighetene som ligger i en heltidskultur er etter hvert godt dokumentert. Målet med «*Sammen om en bedre kommune*» er å formidle de positive konsekvensene heltidsstillinger har for arbeidstaker, arbeidsgiver og tjenestetilbudet.

Rauma kommune arbeider med heltidskultur. Av kommunens 680 ansatte hadde 66 menn og 319 kvinner har deltidsstilling.

Årsrapport 2015 for Rauma kommune:

Rekruttering: Reduksjon i talet på deltidsstillinger gjerast der det er mogleg og ønskeleg. Det må særleg nemnast at ein ved omlegging av arbeidstidsordningar innan heimebasert omsorg har auka stillingsprosenten for arbeidstakarar med helsefagleg utdanning, slik av vi i heimetenesta berre har fagfolk på vakt i høge stillingsstørrelser. Ein har fått bort 18 vakante helgestillingar, kvar på 13%. Tilsette i midlertidige stillingar med retter etter Arbeidsmiljølova får faste arbeidsavtaler når det er grunnlag for det. Tilsettingar skjer gjennom einingane sine ulike tilsettingsutval.

Likestilling blir omtalt i Årsmelding 2015. Det kommer fram i spørreundersøkelsen at likestilling kan være aktuelt område for forvaltningsrevisjon.

Sagt om likestilling i Årsrapport 2015 for Rauma kommune:

Talet på årsverk har ved årsslutt ei auke på 5,9 % i forhold til 2014. 77,5 % av kommunens 680 tilsette er kvinner. Kvinneandelen leiarar i kommuneorganisasjonen er 65 %. Andelen kvinner tilsette på heiltid har ein liten auke i forhold til 2014 medan tala for kvinner som arbeider deltid går ned. Det er ei målsetting å få fleire kvinner over i heiltid gjennom ein fleksibel personalpolitikk og med utviding av stillingar. Noko ein mellom

anna har klart innan heimebasert omsorg ved omlegging av arbeidstidsordningar. Som ein del av kommunens bedriftsinterne attføringsarbeid er fleire personer omplassert i stillingar i 2015. Vår satsing med å tilby og legge til rette for at tilsette med redusert arbeids- og funksjonsevne kan fortsette i arbeidslivet er ein sentral del av vårt arbeid for å fremme likestilling og integrering, og å motverke diskriminering.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Plan og tiltak for å redusere sykefraværet
- Arbeidsmiljø og ledelse
- Heltidskultur

3.7 Barn og unge

Kommunene har mange ansvarsområder knyttet til barn og unge; barnehage, skole, barnevern, kultur, helsestasjon etc. Tjenestene er vesentlige både i forhold til enkeltindivid og samfunnet.

Barn og ungdom skal sikres gode og trygge oppvekst- og levekår, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse og seksuell orientering. Alle skal ha likeverdige tilbud og muligheter. Tverrfaglig arbeid innad i kommunen og sammen med andre er viktig for å motvirke marginalisering, bidra til utjevning av levekårsforskjeller og fremme barn og ungdoms deltakelse i og innflytelse på ulike samfunnsområder. Kommunen skal, i sin rolle som skole- og barnehageeier, fremme likestilling og motvirke diskriminering på barnehage- og grunnopplæringsområdet.

Barn og unge med særlige behov har rett på nødvendig hjelp til rett tid, og innsatsen må samordnes.

Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø. Med formål å forebygge sosial ulikhet, skal barn og unges oppvekstvilkår gis prioritet og deres stemme skal høres. «Barn og unges interesser» skal ivaretas i planlegging. FN's barnekonvensjonen sier at barn har rett til å gå på skole, rett til hvile, fritid og lek og rett til å si sin mening i alt som angår det. FNs barnekonvensjon inneholder 42 punkter som sier hvilke rettigheter alle barn har.

Det har blitt økende fokus på utenforskap. Utenforskap er hovedsatsinga til KS de neste årene, og er knyttet til oppfølging av mennesker som faller utenfor skole og arbeidsliv. Kommunestyret i Rauma vedtok i møte 17.11.2015 i 79/2015: Fra utenforskap til integrering, blant annet:

Utenforskap

betegner mennesker eller grupper som står på utsiden av fellesskapet. Det kan være personer som står utenfor skole- og arbeidsliv som har et svært begrenset sosialt nettverk eller som ikke opplever tilhørighet til storsamfunnet. Utenforskap er et strukturelt samfunnsproblem. Det har store konsekvenser som er til hinder for at enkelte mennesker kan leve gode liv.

Det er grunnleggende viktig både for enkeltindivid og samfunn at alle kjenner seg inkludert og akseptert. Arbeidet med å forebygge og bekjempe utenforskap er et samfunnsansvar. ... For kommunens del må arbeidet i størst mulig grad kanaliseres gjennom det ordinære tjenestetilbudet, slik som; Tidlig innsats og tverrfaglig arbeid, Et variert skoletilbud som ser og ivaretar alle elevers behov for kompetansebygging, Tilstrekkelig ressurser og kompetanse på alle berørte fagområder.

Ny GIV var regjeringens satsing for økt gjennomføring i videregående opplæring. Folkehelseprofil 2016 peker på at frafallet er en betydelig folkehelseutfordring. Ungdom som står i fare for å falle ut eller faller ut av videregående opplæring, kan ha sammensatte livsutfordringer som levekårsproblematikk, psykiske vansker eller sosiale problemer.

Gjennomføring av videregående opplæring viser at 56,1 % 2008-kullet og 53,9 % av 2009-kullet i Rauma kommune gjennomførte på normert tid mot henholdsvis 59,5 og 57 % i fylket, se vedlegg 4.

Folkehelseprofilen viser noen data for situasjonen blant ungdom, se vedlegg 4.

Kommunebarometeret for 2016 viser at Rauma kommunes plass blant landets kommuner får laveste skår på barnehageområdet (398). (særlig pga. manglende fagutdanning) Grunnskolen har en plassering på 39 og barnevernet 203 i forhold til kommunene i landet. (se vedlegg 4)

Kommunen har hatt løpende opptak i **barnehage**. Dette er nå omgjort til to opptak i året. Det kan også gjøres opptak hele året, men det gis ingen garanti. Det har vært noen utfordringer knyttet til bygningsmessige forhold og kompetanse/rekruttering. 92,4 % av alle barn 1-5 år har barnehageplass i Rauma. Det er 1,3 prosentenheter mer enn i landet.

Netto driftsutgifter **forebygging, helsestasjon, skolehelsetjeneste** pr innbygger 0-20 år ligger under kommunegruppen og landet, jf. vedlegg 2. Det blir sagt følgende i Årsrapport 2015:

Netto driftskostnader til førebuing, helsestasjonen og skolehelsetenesta viser ein nedgang i høve til 2014, og er i tillegg lavare enn netto driftskostnader for kommunegruppe 11 og landet utanom Oslo. Dette har m.a. samanheng med lavare bemanning (vakanse i delar av st.) i 2015 i høve til 2014.

Innenfor oppvekstområdet var det et merforbruk på 4,3 millioner kroner i 2015. Merforbruket i enhet Barn og unge var i hovedsak knyttet til barnevern.

Kommunen har gjennomført tjenesteanalyse innenfor **barnevernet** som ble lagt fram for kommunestyre 8. mars 2016. Det kommer blant annet fram at Rauma kommune bruker lite penger på barnevern i forhold til andre kommuner, og at det har skjedd en radikal forbedring både når det gjelder frister og tiltaksplaner etter at barneverntjenesten ble styrka med 2,3 årsverk. Det blir pekt på at det skal kuttes to årsverk i Barn og unge enheten i andre halvdel 2016, og at kommunen skal bosette 17 mindreårige flyktninger i løpet av 2016-17. I kommunestyret ble det orientert om en positiv utvikling innen barnevernet. Det kom også fram at det kan være mørketall. (Forvaltningsrevisjonsrapport om barnevernet ble lagt fram i samme møte.)

Det framgår av Årsrapport 2015 at det innenfor **skole** er fokus på tidlig innsats og tilpassa opplæring. Målet om økt tilpassa opplæring er nådd. Læringsutbyttet er godt ved utgangen av ungdomsskolen, men for ujevnt på de lavere klassetrinn. På det økonomiske området er netto driftskostnad pr. elev i Raumaskolen nå kommet ned på nivå med KOSTRA-gruppe 11, men fortsatt høyere enn landsgjennomsnittet. (Måloppnåelse – Årsrapport 2015 - sak 47/2016)

Måloppnåing 2015 skole framgår av Årsrapport 2015:

Andelen elever som får opplæring innanfor det ordinære opplæringstilbodet har auka i løpet av 2014, frå 88 % for skuleåret 2013-14 til 92,6 % for inneverande skuleår. Ambisjonen for 2015 er i hovudsak nådd, og er på nivå med 2014. Ein viser elles til prosjektarbeidet knytt til spesialundervisning og tilpassa opplæring som vart starta hausten 2012 og avslutta vår 2015. Merksemd rundt tidleg innsats er vidareført og styrka i 2015. Skole/Oppvekstsentermodell: Det vart utvikla eit verkty som hadde til hensikt å måle graden av samhandling mellom ulike delar av eininga. Det har dessutan vore arbeidd med å revidere Plan for overgangar for sikre ein best muleg samanheng og heilskap i læringsløpet til barn og unge både fagleg og sosialt. Ein viser elles til vedtekne strukturelle endringar for tenesteområda innan oppvekst gjeldande frå medio 2016.

Foreldre har i leserbrev uttrykt uro og bekymring for framtida for Raumaskulen. Dette med bakgrunn i planlagte nedskjæringer med 14 stillinger.

Kommunen har hatt fokus på mobbing, og skolene har handlingsplan. Rauma PPT deltar i regional etterutdanning der fokus er retta inn mot hvordan en forebygger, avdekker og følger opp mobbing i skolen.

Kommunestyret har gjort vedtak i forbindelse med behandling av tilstandsrapporten der det blir bedt om oppfølging knyttet til blant annet læringsmiljø og læringsutbytte.

Tilstandsrapport for grunnskolen 2014, Kommunestyret vedtok følgende i møte 16.6.2015:

1. Kommunestyret tar Tilstandsrapporten for grunnskolen 2014 til orientering. Kommunestyret synes rapporten gir god oversikt over og god innsikt i Raumaskolen.
2. Kommunestyret vil si seg særlig fornøyd med den omlegginga som er gjennomført fra mye spesialundervisning til mer tilpassa opplæring.
3. Kommunestyret registrerer at grunnskolen på lavere trinn oppnår resultater for læringsmiljø og læringsutbytte som er dårligere enn hva som er akseptabelt. Kommunestyret forventer at skoleledelsen på alle nivåer tar tak i denne utfordringen og oppnår forbedringer i samarbeid med ansatte, foreldre og elevene selv.
4. Kommunestyret legger til grunn at tidlig innsats og tilpassa opplæring må få økt oppmerksomhet for å sikre grunnleggende ferdigheter i lesing, rekning og i engelsk for alle.
5. Kommunestyret forventer at tilstandsrapporten legges fram for samarbeidsutvalget på den enkelte enhet ved oppstart av nytt skoleår.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Kvalitet i skolen (læringsmiljø, mobbing, læringsutbytte, kjønnsforskjeller)
- Kvalitet i barnehage (kompetanse, tidlig innsats, tverrfaglig arbeid)
- Utenforskap, mobbing, rus

3.8 Helse, omsorg og velferdstjenester

Kommunene har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller diagnose. Helse og omsorg er den største sektoren i kommunen, og har brukere som kan være sårbare med stor avhengighet av kommunen.

Samhandlingsreformen er fremdeles under iverksetting og gir kommunene utfordringer. Fastlegenes rolle er blant annet sentralt for å lykkes med reformen. Kommunene har inngått samarbeidsavtaler med helseforetaket. Iverksetting av avtalen er viktig for å kunne nå sentrale mål i samhandlingsreformen knyttet blant annet til helhetlige tilbud for bruker/ pasient og kvalitet på tjenestene. Det kommer fram i brukerundersøkelse ved sykehusene at pasientene mener at sykehusene har mest å hente i utskrivingsprosessen og på forberedelse til tiden etter sykehusoppholdet. Blant annet ventetid og samhandling med fastlege og kommunale tjenester får også lavere score enn andre områder det ble spurt om. (Forskning.no)

Utvikling av hjemmebasert tjenester er en prioritert oppgave i de fleste kommuner. Det kan være utfordringer knyttet til en overgang fra høy grad av institusjonstjenester til mer bruk av hjemmetjenester. Regjeringens plan for omsorgsfeltet 2015-2020 ([Omsorg 2020](#)) har som en av fem langsiktige strategier: «Den nye hjemmetjenesten».

Videre er det utfordringer knyttet til tilstrekkelig tilbud innenfor tjenester som rehabilitering og psykisk helsevern og rus. Tilbudet innenfor psykisk helse og rus er ofte utilstrekkelig og

varierer mye fra kommune til kommune. Det blir i ulike sammenhenger pekt på behovet for økt innsats, Vi viser til eksempler i boksen nedenfor.

- Utfordringsbilde innen psykisk helse og rus: 1) Blant de vanligste plager og problemer i befolkningen 2) Mangler i det kommunale psykisk helse- og rustilbudet til alle brukergrupper 3) Stor uønsket variasjon i tilbud 4) Manglende koordinering av tjenester. (Meld. St. 26 (2014-2015) «Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet»)
- 77 % av befolkningen mener at behandlingstilbudet innen psykisk helse må styrkes. Kun 13 % vurderer tilgjengeligheten på psykisk helsehjelp i sin kommunehelsetjeneste som god. (Kommunal rapport TNS Gallups helsepolitiske barometer for 2016)
- «Samhandlingsreformen legger til grunn at kommunene skal ta større ansvar for behandling og oppfølging av pasienter også innen psykisk helse og rus. Dette preger dagens situasjonsbilde for både kommuner og helseforetak i Møre og Romsdal, og som krever mer og bedre samhandling mellom de ulike tjenestene». (Utkast til Samhandlingsstrategi med handlingsplan for pasienter med rus- og psykiske helseplager, Helse Møre og Romsdal/kommunene)

Kommunene har etter helse- og omsorgstjenesteloven en plikt til å legge til rette for at den enkelte bruker/ pasient får et helhetlig og koordinert tjenestetilbud. For å sikre dette stilles det krav til samhandling mellom tjenesteyterne. Det stilles også krav til at personer med langvarige og sammensatte tjenester skal få tilbud om individuell plan og/ eller koordinator. I tillegg stilles det krav til at kommunens skal ha en koordinerende enhet.

Demensplan 2020 er regjeringens plan og tiltak for å bedre det kommunale helse- og omsorgstjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Dokumentet forteller om utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor, og hvordan utfordringene skal løses (strategier og tiltak).

Kommunebarometeret viser for Rauma kommune en plassering på 197 for eldreomsorg, 68 for helse og 270 for sosial. Det har vært en forbedring fra året før. Se vedlegg 5.

Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av befolkningen 80 år og over er lavere enn kommunegruppen, fylket og landet. Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over er lavere enn kommunegruppen, men høyere enn fylket og landet (se vedlegg 5).

Det framgår av Årsrapport 2015 at andel hjemmeboende med høg timesats har økt. Rauma ligger likevel lavt sett i forhold til kommunegruppa og landet. Det er et mål i kommunen at flere skal få mer tjenester i egen bolig. Andel eldre over 80 år i sjukeheim var 20 % i 2014. Det ble sett et mål om å redusere denne delen til 14 % i 2018 (etter innflytting i Helsehuset). Delmålet for 2015 blei nådd.

Helse og omsorg i Rauma kommune har store utfordringer. Det har vært et stort merforbruk i hjemmetjenesten på 6,5 mill. kroner. Sjukefraværet har i perioder vært på 20 %. Det blir pekt på ulike grunner til utfordringene som vakanser, omorganisering, turnus. Innen helse- og omsorg ble det et samlet merforbruk på 8,2 millioner i 2015.

Rauma kommune omtaler måloppnåelse i Årsrapport 2015 - sak 47/2016:

- 2015 har vært et dels turbulent omstillingsår for *helse og omsorg* ved at 5 ulike enheter ble slått sammen til en hjemmebasert helse og omsorgstjeneste fra 1.1.2015. Ei viktig målsetting har vært å etablere ei optimal tjenestetrapp med økt vekt på hjemmebaserte tjenester og aktivisering. 49,8 % av ressursbruken i helse og omsorg går nå til de hjemmebaserte tjenestene noe som er en økning på 5,5 prosentpoeng fra 2012. I 2015 ble kommunens første dagsenter for demente åpnet.

- Etter endringar i strukturen i 2014, har 2015 vært det første heile driftsåret med dei nye einingane. Sjukeheimsdrifta er samla i felles eining, og drifta av tenester for heimebuande (inkludert Voll omsorgssenter) har felles leing for tre ulike arbeidslag. Første driftsåret i ny struktur har budd på til dels store utfordringar både når det gjeld å sikre kvalitet på tenestene, bruke personell og kompetanse på en god måte, og drifte innan dei økonomiske rammene. Dette har ført til at fleire av målsettingane ikkje vart nådde, og at planlagte tiltak ikkje vart starta opp. I tillegg til drift av helse- og omsorgstenesten har leiarar og eit stort antal tilsette delteke i arbeidet med forprosjektet for det nye Helsehuset.
- Innafor heimebasert omsorg er ein del av meirforbruket knytt til ekstra kostnader ved ny organisering og ei periode med sterk auke i sjukefråvær. Innføring av nye arbeidsmetodar og oppgåver, med overflytting til nye lokalar vart krevjande i tillegg til dagleg drift. Som eksempel kan nemnast om lag 2 millionar kroner berre i opplæringskostnader. Institusjonsbasert omsorg har hatt innkjøring av ny organisering, men tyngre brukarar og samhandlingsreformen har òg medverka til eit meirforbruk.

Det har kommet bekymringsmeldinger høst 2014 fra pårørende knyttet til bemanning, kompetanse, informasjon. Det var varslings sak sommeren 2015 om hjemmebasert omsorg. Fylkesmannen har opprettet tilsynssak. Etter Fylkesmannens vurdering har ikke Rauma kommune i tilstrekkelig grad vurdert risikoen for at ressurs- og bemanningssituasjonen ved Åndalsnes sjukeheim medfører fare for svikt, eller iverksatt tilfredsstillende tiltak for å forebygge at svikt skjer. Da risikoen for svikt er vesentlig, finner fylkesmannen at ressurs- og bemanningssituasjonen ved sykehjemmet er uforsvarlig. Fylkesmannen ber Rauma kommune gjøre risikovurdering av ressurs- og bemanningssituasjonen ved Åndalsnes sjukeheim, og iverksette nødvendige tiltak for å forebygge svikt. Dette gjelder blant annet også eventuelle kompetansehevede tiltak hos ansatte, og at alle nivå i tjenestekjeden involveres i kommunens planlegging.

Ressurssenter for omstilling i kommunene ([RO](#)) har gjennomført evaluering av omstilling innenfor pleie og omsorg. Det blir arbeidet med kvalitetssikring av tjenestene herunder god dokumentasjon. Det skal gjennomføres tre timers opplæring av helsepersonells ansvar. Det skal videre være workshop mellom alle lederne og tilsynslege for oppfølging av klagesak og tilsynssak angående medisinerings. Fylkeslegen skal delta.

Rauma kommunestyre gjorde i møte 2.2.2016 sak 06/2016 slikt vedtak i sak om *Underveisevaluering hjemmebaserte helse og omsorgstjenester*:

- *Kommunestyret ber om at rådmannen, enhetsledelsen, tillitsvalgte og ansatte i enheten nå benytter RO-rapporten samt andre tilbakemeldinger (arbeidsmiljøkartlegging arbeidslag 2 og tilsynssak Fylkesmannen) til å utarbeide en operativ og gjensidig forpliktende handlingsplan for 2016 for videreutvikling av enheten og tjenestene.*

Kommunen har omorganisert og ansatt nye ledere. Det kommer fram at felles leder vil kunne bidra til å se helheten. Det vil skje mye i kommunen innen kort tid. Det vil være et risikoområde.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Omstilling innen pleie og omsorg, herunder aktuelle område:
 - oppfølging av kommunestyrets vedtak og handlingsplan
- Psykisk helse og rus

3.9 Flyktninger og asylsøkere

Det har vært en økt tilstrømming av asylsøkere og flyktninger til Norge. UDI har opprettet en rekke nye akuttmottak i hele landet. Utlendinger som søker asyl i Norge har lovfestet rett til et statlig innkvarteringstilbud. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for å

gi enslige mindreårige asylsøkere under 15 år et tilbud om opphold i omsorgssenter for mindreårige.

Norge står foran utfordringer med bosetting av flyktninger som nå er i asylmottak, og som enten har fått opphold i Norge, eller som en må regne med får opphold. Hvert år inngår staten ved Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) en rammeavtale med norske kommuner om bosetting av et visst antall flyktninger. Bosetting av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene, og i de avtalene som inngås spesifiseres antall enslige mindreårige, mens antall familieforeninger ikke lar seg tallfeste og dermed kommer som tillegg. Bestemmelsen om hvilken kommune den enkelte flyktning som har fått innvilget oppholdstillatelse skal bosettes i, er regulert gjennom IMDi.

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med utarbeidelse av overordnet analyse ble integrering og oppfølging av flyktninger nevnt som et område med utfordringer og antatt forbedringspotensial. Videre er det utfordringer knyttet til samordning av tjenester og tiltak rettet mot flyktninger. Integrering er en oppgave som krever innsats også fra ulike kommunale enheter og lokalsamfunnet forøvrig.

Rauma har så langt hatt få flyktninger bosett. Det framgår av vedlegg 1 at kommune i første rekke har innvandrere fra Polen, Litauen, Thailand og de nordiske landene.

Rauma kommune har gjort flere vedtak knyttet til mottak av asylsøkere og flyktninger. I løpet av 2016 skal Rauma kommune skal ta imot 25 flyktninger, der seks er enslige mindreårige, under 18 år.

Rauma kommunestyre gjorde i møte 16.12.2015 og 2.2.2016 følgende vedtak:

Sak 08/2015 *Etablering av mottaksplasser for asylsøkere i Rauma:*

- I den foreliggende akutte situasjon hvor et stort antall asylsøkere mangler et midlertidig bosted, er det nødvendig at Raumasamfunnet utreder muligheten for et akuttmottak i kommunal regi.

Sak 109/2015: Anmodning om økt bosetting av flyktninger i 2016 og 2017:

- Rauma kommune viser til anmodning om økt bosetting av flyktninger for årene 2016 og 2017. Rauma kommune tar sikte på
 - a. Å bosette 25 flyktninger i 2016 hvorav 6 enslige barn og unge
 - b. Å bosette minst 30 flyktninger i 2017 hvorav 11 enslige barn og unge

Sak 05/2016 *plan for bosetting av flyktninger i 2016 med følgende framdrift og prioritering:*

- 9 voksne i mars 2016
- 10 voksne i mai 2016
- Enslige mindreårige i fosterhjem – fortløpende
- Enslige mindreårige i bofellesskap til høsten

Det kommer fram at behovet for mottak eller tilgangen til flyktninger har blitt redusert.

Integrering av flyktninger kan eventuelt være aktuelt tema for forvaltningsrevisjon om kommunen får bosatt flere flyktninger, og da særlig ved bosetting av enslige mindreårige.

Risiko og vesentlighetsvurdering at følgende er aktuelt for forvaltningsrevisjon:

- Integrering av flyktninger

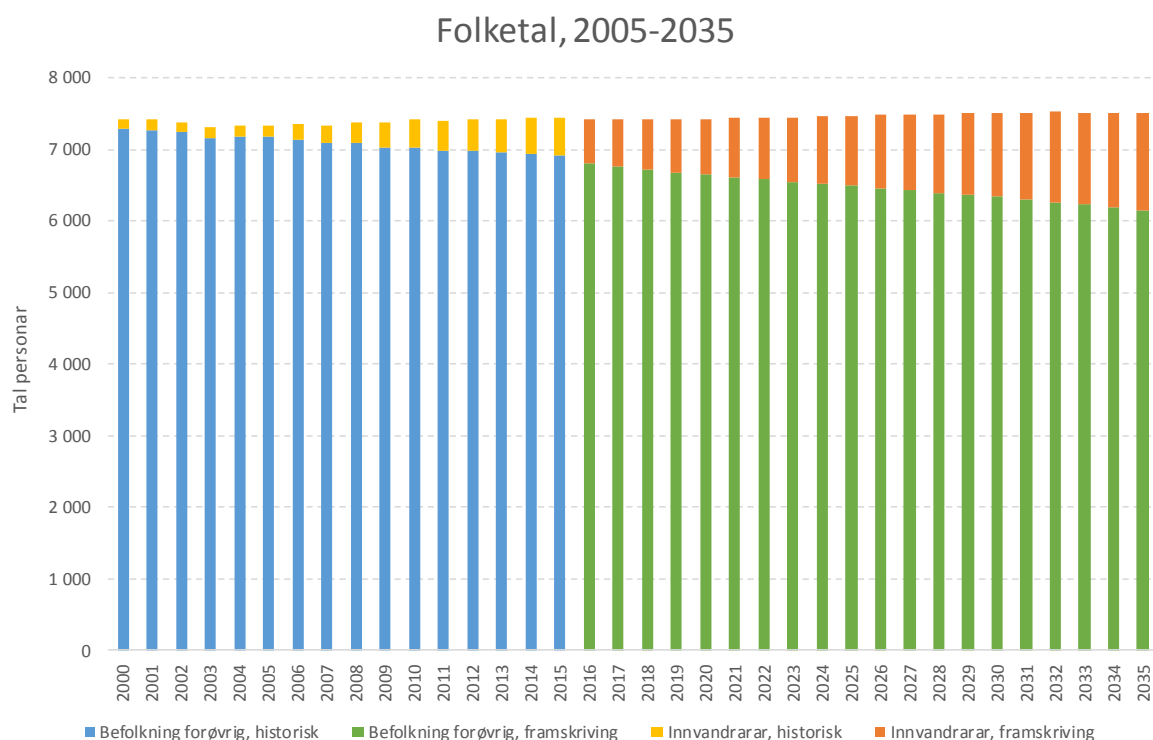
4 Vedlegg

Vedlegg 1 - Befolkning

Faktisk antall innbyggere og innbyggere fordelt på aldersgrupper per 1.1.2015 og prognose for 2020, 2025, 2030 og 2040 basert på 2014-tall.

Rauma kommune \ År	År	Framskriving basert på 2014-tall				
		Faktiske tall				
		2015	2020	2025	2030	2040
0-5 år		508	457	459	450	456
6-12 år		620	651	612	590	568
13-15 år		248	281	297	261	257
16-19 år		403	373	371	408	354
20-44 år		2084	1982	1995	1987	2039
45-66 år		2213	2146	2085	2048	1878
67-79 år		853	1089	1149	1129	1171
80 år eller eldre		516	451	508	635	807
I alt		7445	7430	7476	7508	7530

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune.

Kjelde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#)

Demografisk sårbarhet 2014

Demografisk sårbarheit		
Indikator	Møre og Romsdal	Rauma kommune
Dødelegheitsrate	1	1
Fødselsrate	1	1
Netto tilflytting	0	1
Del befolkning 0-14 år	0	1
Del befolkning 15-24 år	0	1
Del befolkning 25-54 år	1	1
Del befolkning 55-64 år	1	1
Del befolkning 65 år og eldre	1	1
Kvinneoverskot	1	1
Over 95 kvinner per 100 menn, 15-64 år	1	1
Tal sårbarheiter	7	10

NORDREGIO (Nordic Centre for Spatial Development) laga i 2011 eit kart over demografiske sårbarheiter i Norden basert på 10 indikatorar. Desse indikatorane vart vurdert opp mot nordiske gjennomsnitt. Møre og Romsdal fylkeskommune har brukt same indikatorane, men vurdert opp mot snitt for Noreg i 2014.

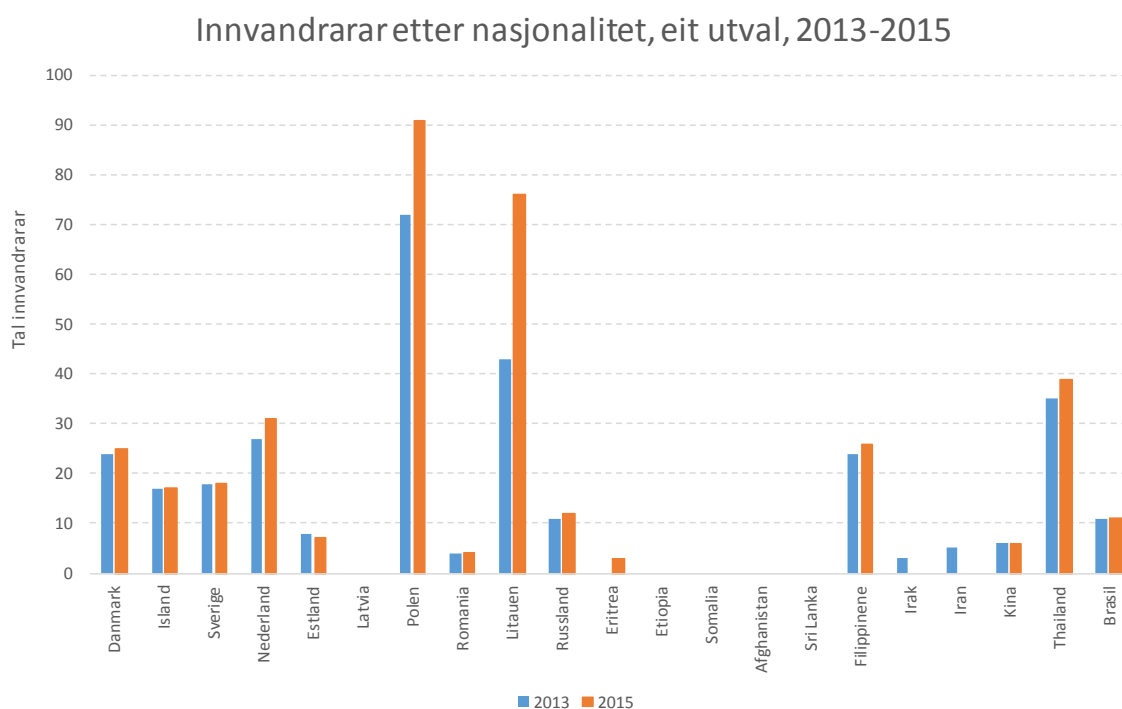
Møre og Romsdal kjem ut med sårbarheit på 7 av indikatorane. Den gjennomsnittlege skåren for kommunane i fylket er 7,6. Store delar av Møre og Romsdal kjem dårleg ut samanlikna med landet. Særleg gjeld det indikatorane knytt til kjønnsbalanse og kor stor del av befolkninga som er i aldersgruppene 25-54 samt 65 og eldre. På desse indikatorane har 33 av våre 36 kommunar verdiar som blir vurdert som sårbare.

Forklaring:

Verdi 0: Likt eller betre enn landet

Verdi 1: Dårlegare enn landet

Kjelde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#)

Kilde: [Møre og Romsdal fylkeskommune kommunestatistikk 2015](#)

Vedlegg 2 - Nøkkeltall for Rauma kommune (KOSTRA)

KOSTRA står for Kommune-Stat-Rapportering og gir statistikk om ressursinnsatsen, prioriteringer og måloppnåelse i kommuner. Det finnes tall om for eksempel pleie- og omsorgstjenester, barnehagedekning og saksbehandlingstid, og man kan sammenligne kommuner med hverandre, med regionale inndelinger og med landsgjennomsnittet.

For detaljert informasjon vises det til: SSB.no/ [KOSTRA](#) (reviderte tall per 15.6.2016)

Finansielle nøkkeltall bevilgningsregnskapet, kommunekonsern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Frie inntekter i kr per innbygger, konsern	45 808	48 937	50 631	52 164	53 035	51 810	49 776
Netto lånegjeld per innbygger, konsern	36 487	37 715	37 031	42 877	52 430	69 772	62 112
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter, konsern	1,5	1,6	0,6	0,5	0,5	3,9	6,7
Akkumulert regnskapsmessig merforbruk i % av brutto drifts inntekt, konsern	-	-	-	0,4	2,2	0,5	0,4

Tabell: Utvalgte nøkkeltall, kommuner – nivå 1 og 2. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnehager

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	90,0	89,8	88,7	92,1	92,4	91,1	91,0
Netto driftsutgifter pr innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	103 204	112 506	100 812	118 871	116 858	128 614	130 606
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager pr korrigert oppholdstid (kr)	50	50	48	55	53	59	59
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	24,6	29,1	29,3	27,3	30,9	37,1	36,4
Andel ansatte med annen pedagogisk utdanning	1,8	5,1	3,3	2,7	3,6	7,6	7,5
Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	69,2	84,6	75,6	71,7	83,7	93,4	92,6

Tabell: Nøkkeltall for barnehager. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Grunnskoleopplæring

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til grunnskole, pr innbygger 6-15 år	83 114	88 239	91 206	90 173	86 942	89 405	82 486
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, prosent	12,2	13,4	11,8	7,2	7,7	8,2	7,9
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, pr elev	84 370	90 750	95 928	97 387	96 942	94 886	88 320
Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10. årstrinn	11,8	11,4	11,9	12,0	12,7	12,4	13,5
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng	40,9	41,7	40,8	41,9	41,8	-	40,7
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning og pedagogisk utdanning	86,0	86,6	89,1	82,6	92,2	87,7	87,0
Andel lærere med universitets-/ høyskoleutdanning uten pedagogisk utdanning	6,6	6,3	5,0	8,7	3,9	4,8	5,5
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	7,4	7,1	5,9	8,7	3,9	7,5	7,5

Tabell: Nøkkeltall for grunnskoleopplæring. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kommunehelse

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger i kroner, kommunehelset.	1 865	2 101	2 359	2 845	2 690	2 612	2 383
Netto driftsutg. forebygging, helsest., skolehelset. pr innb. 0-20 år	1 418	1 921	2 232	2 315	2 009	2 201	2 137
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	10,8	12,1	12,1	11,8	11,7	11,7	10,5
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	10,2	11,5	11,4	12,8	12,0	9,6	9,1

Tabell: Nøkkeltall for kommunehelse. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Pleie og omsorg

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 67 år +, pleie- og omsorgtj.	93 330	102 511	102 396	110 050	110 972	111 865	109 342
Andel beboere i bolig med heldøgns bemanning	48,9	54,5	65,9	42,4	48,1	50,8	51,7
Andel innbyggere 80 år + som er beboere på institusjon	20,0	20,8	20,2	19,6	18,6	12,9	13,2
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc	86,2	84,8	86,2	100,0	100,0	88,2	84,5
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr kommunal plass	605 356	672 470	711 092	844 167	812 496	1 027 924	1 050 987
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning	77	75	76	76	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra videregående skole	47	47	47	46	-	-	-
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning fra høyskole/ universitet	29	28	29	30	-	-	-

Tabell: Nøkkeltall for pleie og omsorgstjenesten. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Sosiale tjenester i NAV

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	1 606	1 796	1 747	2 244	2 406	3 133	3 243
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alder 20-66	3,8	3,2	3,7	3,9	3,4	-	4,2

Tabell: Nøkkeltall for sosiale tjenester i NAV. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Barnevern

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	5 379	5 688	5 309	5 673	6 561	8 679	8 331
Netto driftsutgifter pr barn i barnevernet	79 156	79 377	71 585	77 104	80 339	-	109 877
Andel barn med barneverntiltak i forhold til innbyggere 0-17 år	5,7	5,5	6,3	5,9	6,6	-	4,8
Barn med undersøkelse eller tiltak pr årsverk	20,2	19,7	18,7	18,9	20,2	-	16,2
Andel undersøkelser med behandlingstid innen tre måneder	50	33	57	86	81	77	82
Andel undersøkelser som fører til tiltak, prosent	70,5	45,5	68,6	51,7	68,1	-	42,8

Tabell: Nøkkeltall for barnevern. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Tekniske tjenester

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 12 ukers frist (kalenderdager)	36	50	30	29	46	-	39
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, byggesaker med 3 ukers frist (kalenderdager)	36	47	17	16	50	17	18
Brutto driftsutgifter pr km kommunal veg	81 992	81 220	73 465	91 000	95 171	100 875	125 104

Tabell: Nøkkeltall for tekniske tjenester. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Bolig

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Dekningsgrad (antall boliger)	13	13	13	14	14	23	21
Kommunalt disponerte boliger pr 1000 innbyggere							

Tabell: Nøkkeltall for bolig. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Kultur

År	2011	2012	2013	2014	2015	2015 KOSTRA gruppe11	2015 Landet u/ Oslo
KOSTRA-funksjon							
Netto driftsutgifter for kultursektoren pr innbygger	2 040	1 941	1 924	1 963	1 900	1 878	1 991
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge pr innbygger 6-20 år	179	210	218	393	766	520	826

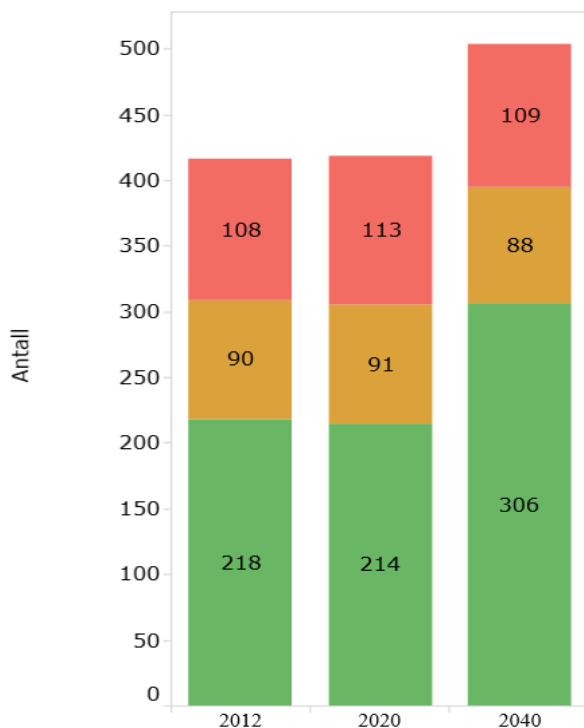
Tabell: Nøkkeltall for kultur. Rauma kommune 2011 til 2015, og KOSTRA-gruppe 11 og Landet uten Oslo i 2015.

Vedlegg 3 - Kompetanse

Kommunedata viser historiske befolkningstall og befolkningsframskrivninger, informasjon om framtidig tjeneste- og arbeidskraftbehov, inntekter og informasjon om produktivitet og effektivitet i den enkelte kommune. Hensikten er å gjøre dataene mer tilgjengelig for at kommunene og andre kan få tilgang på informasjon som kan bidra til god styring og planlegging i egen kommune. [Kommunedata \(regjeringern.no\)](http://kommunedata.regjeringern.no)

Under vises tjenstedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenstemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012. Tabellen viser beregnet behov i Rauma kommune for lærerårsverk i skolen, årsverk i barnehagene og årsverk i institusjon og hjemmetjenesten i 2020 og 2040.

Antall **årsverk** i 2012, 2020 og 2040. Tjenstedata fra KOSTRA 2012. Det er tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

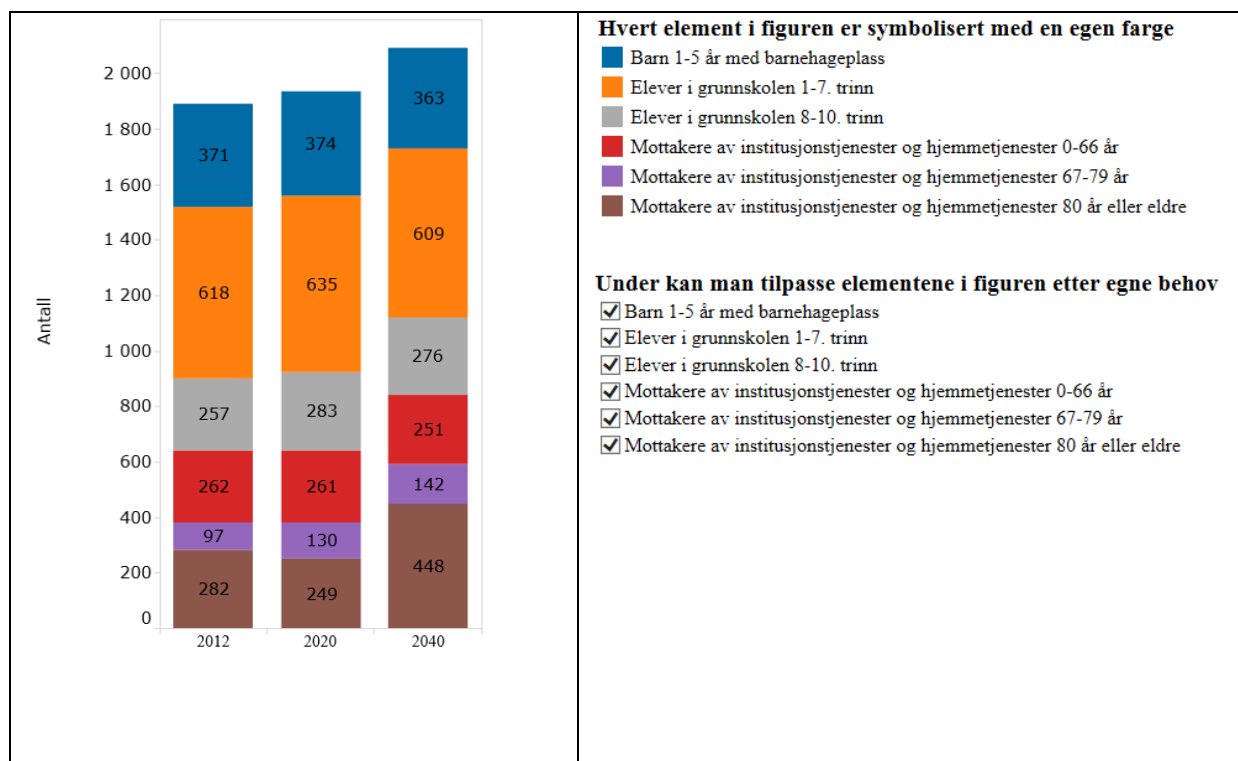

Hvert element i figuren er symbolisert med en egen farge

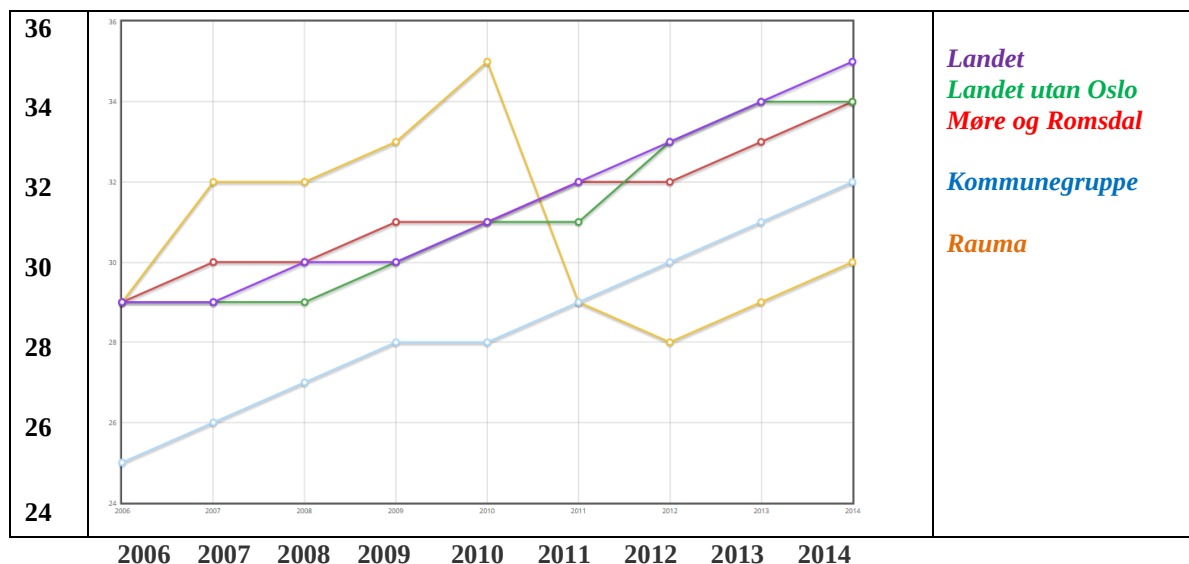
- Behov for lærerårsverk i grunnskolen
- Behov for årsverk i barnehagene
- Behov for årsverk institusjon og hjemmetjeneste

Antall **tjenestemottaker** i 2012, 2020 og 2040. Tjenestedata fra KOSTRA 2012. Det er tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

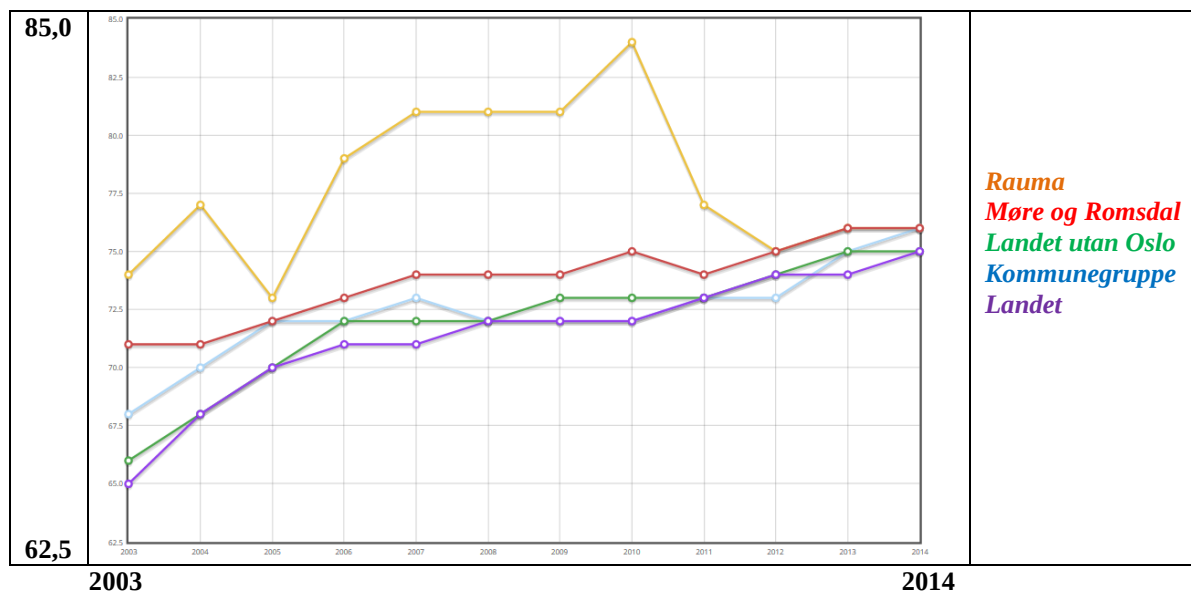
[Kommunedata \(regjeringen.no\)](http://kommunedata.regjeringen.no)

Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet – pleie og omsorg - [KOSTRA](http://kostra.no)

Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning – pleie og omsorg - [KOSTRA](#)

Vedlegg 4 - Barn og unge

Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) - forklaring: [Kommunebarometer 2016](#) – tabeller. Endelige tall per 22. juni 2016.

Rauma kommune	Grunnskole		Barnehage		Barnevern	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	39	+30	398	+16	203	+123

Tabell: Rauma kommunes plassering for grunnskole, barnehager og barnevern på kommunebarometeret 2016.

Gjennomføring videregående skole

Møre og Romsdal fylkeskommune har de siste årene bestilt gjennomføringstall fra SSB som viser hvordan det går med det enkelte kull. Nedenfor viser oversikt over gjennomføringstall for **2009-kullet**, fordelt på den enkelte kommune.

		Andel				
		Fullført med studie- eller yrkeskompetanse		Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse		
Kommune	I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående opplæring	Gjennomført VKII eller gått opp til fagprøve, ikke bestått	Sluttet underveis
Møre og Romsdal	3439	57,0	16,3	6,4	5,4	14,9
1502 Molde	326	61,7	16,0	8,3	3,4	10,7
1535 Vestnes	98	55,1	16,3	4,1	5,1	19,4
1539 Rauma	102	53,9	19,6	11,8	1,0	13,7
1543 Nesset	45	51,1	26,7	2,2	4,4	15,6
1547 Aukra	40	55,0	15,0	12,5	12,5	5,0
1548 Fræna	129	47,3	10,9	7,8	6,2	27,9
1551 Eide	61	57,4	18,0	4,9	6,6	13,1
1557 Gjemnes	46	58,7	19,6	4,3	4,3	13,0
1563 Sunndal	98	55,1	22,4	3,1	7,1	12,2

Gjennomføring av videregående opplæring Fullført og bestått etter normert tid og fem år, etter kommune – 2008-kullet

	Fullført på normert tid	Brukt mer enn normert tid	Fullført og bestått etter 5 år
Rauma	56,1	15,3	71,4
Møre og Romsdal	59,5	14,0	73,5

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune

Folkehelseprofil – et utvalg faktorer Rauma kommune

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jf. lov om folkehelsearbeid.

Faktorer	Virksomhet	Rauma kommune	Fylke	Norge
Lavinntekt 0-17 år		7,7	8,7	11
Barn av enslige forsørgere		13	14	15
Arbeidsledige 15-29 år		2,8	2,3	2,7
Ensomhet, Ungdata		14	17	18
Fornøyd med lokalmiljøet, Ungdata		66	71	70
Trives på skolen, 10 klasse		87	86	85
Alkohol – har vært beruset		18	12	14
Frafall i videregående skole		23	21	24

Tabell: Folkehelseprofil – et utvalg faktorer for Rauma kommune. Tall i prosent.

Kilde: Folkehelseinstituttet, avdeling for helsestatistikk. For ytterligere informasjon: [Folkehelseprofil](#)

Vedlegg 5 - Helse og omsorg

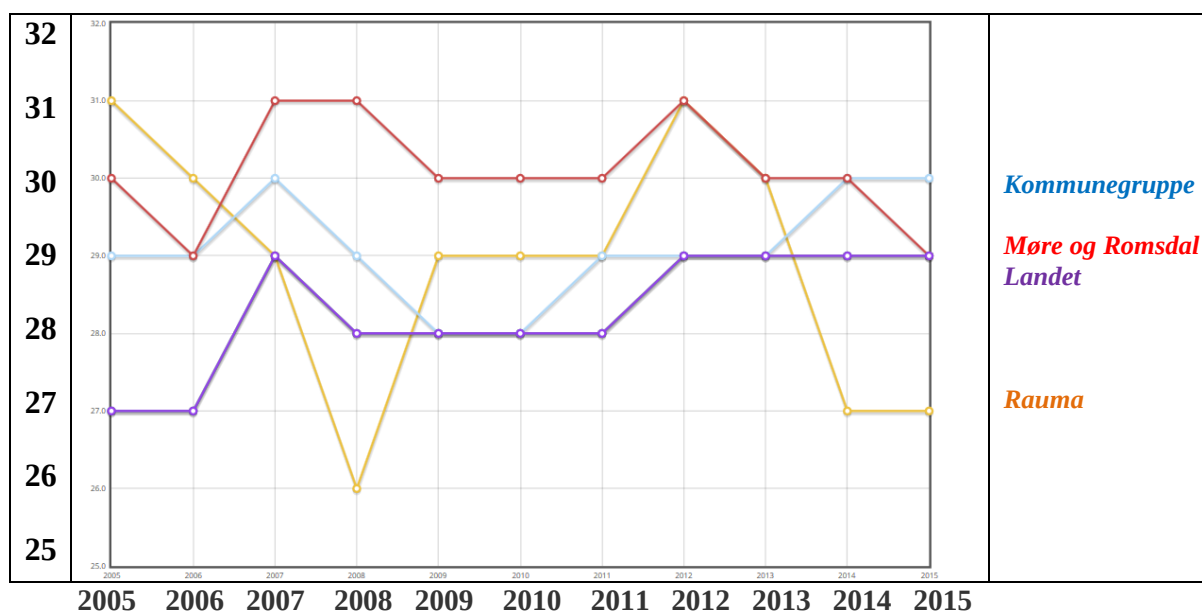
Kommunebarometeret 2016 (grunnskole, barnehage og barnevern)

Kommunebarometeret er en sammenlikning av landets kommuner, basert på til sammen 124 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Ytterligere informasjon: [Kommunebarometeret](#) - forklaring: [Kommunebarometer 2016](#) – tabeller. Endelige tall per 22. juni 2016.

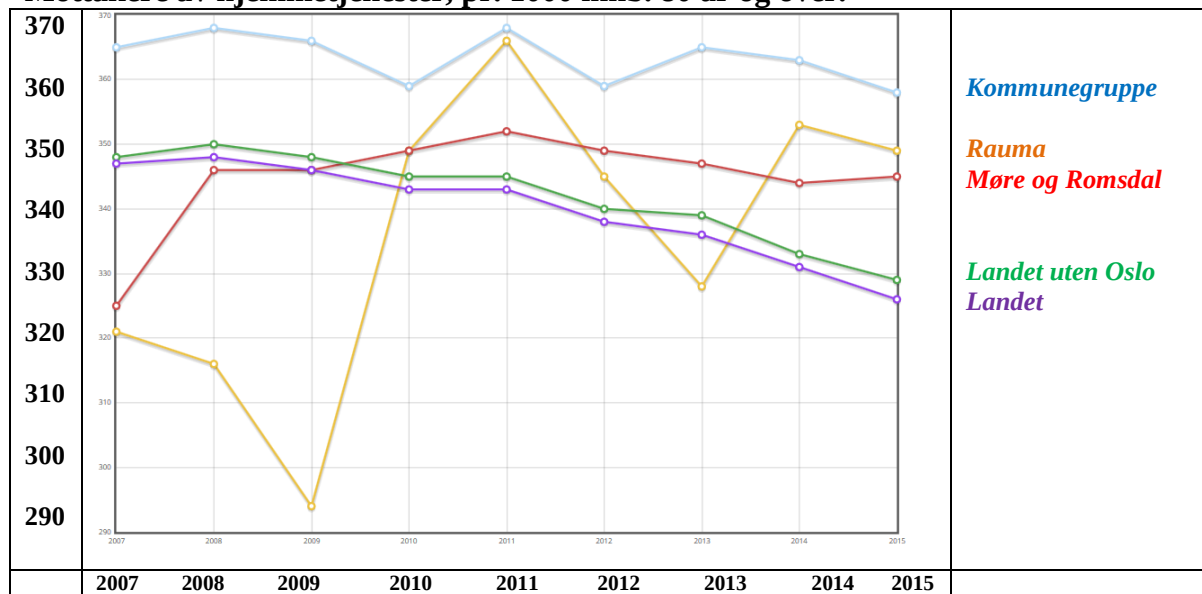
Rauma kommune	Eldreomsorg		Helse		Sosial	
	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år	Plassering	Endring fra sist år
Plassering	197	+64	68	+18	270	+59

Tabell: Rauma kommunes plassering for helse, omsorg og velferdstjenester på kommunebarometeret 2016.

Andel plasser i institusjon og heldøgnsbemannet bolig i prosent av bef. 80+ - KOSTRA

Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over.

Vedlegg 6 - Sykefravær

Kommunestatistikk sykefravær utarbeidet av KS for perioden 4. kvartal 2014 til 3. kvartal 2015.

Sykefravær Kommune	Samlet	Lege- meldt	Egen- meldt	Arbeidsgiver- perioden	Utenfor arbeidsgiver perioden	Kvinner	Menn	Heltids- ansatte	Deltids- ansatte
Molde kommune	9,44	8,03	1,41	4	5,44	11,06	4,35	8,91	10,45
Vestnes kommune	12,2	11	1,2	4,06	8,14	13,52	5,79	11,24	13,36
Rauma kommune	10,02	9,15	0,86	3,34	6,67	10,88	6,67	10,95	8,8
Neset kommune	10,39	9,32	1,07	4,33	6,06	11,88	2,16	7,57	12,2
Aukra kommune	8,92	7,4	1,52	4,91	4,01	10	4,94	9,2	8,63
Fræna kommune	10,04	9	1,04	4,02	6,02	10,83	6,47	9,66	10,56
Eide kommune	11,01	9,88	1,13	3,83	7,18	11,95	4,4	10,8	11,3
Gjemnes kommune	9,34	8,19	1,15	5,56	3,78	9,72	6,6	12	7,87
Sunndal kommune	8,64	7,3	1,34	6,8	1,84	9,77	3,65	7,81	9,82
Kommuner	9,93	8,6	1,33	4,27	5,66	11,03	6,06	9,53	10,59

Tabell: Sykefravær knyttet til type sykemelding i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Virksomhet Kommune	Under- visnings- personell	Turnus- personell	Annet Personell	Adm	Under- visning	Barne- hage	Helse pleie omsorg	Samferdsel teknikk	Annet
Molde kommune	7,2	12,17	8,45	7,21	7,07	11	11,34	7,3	4,27
Vestnes kommune	5,82	15,21	11,57	2,98	6,97	15,42	14,76	3,44	
Rauma kommune	11,62	11,09	8,84	6,21	10,27	7,3	11,79	6,4	
Neset kommune	4,65	15,22	8,57	4,24	5,37	16,39	13,93		
Aukra kommune	8,03	10,29	8,51	8,14	7,18	12,95	9,79		
Fræna kommune	8,7	11,11	9,77	5,41	7,9	16,3	11,65	5,74	7,35
Eide kommune	10,38	11,25	11,11	9,42	8,54	15,4	12,11		
Gjemnes kommune	7,43	11,79	7,94		7,53	14,18	9,9		
Sunndal kommune	4,25	12,46	7,8	8,62	4,58	8,31	11,8	6,64	5,68
Kommuner	8,17	12,07	9,5	7,36	8,46	12,56	11,35	6,67	8,33

Tabell: Sykefravær knyttet til sykemelding i ulike virksomheter/ etater i kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Sykefravær utvikling over tid (KS kommunestatistikk)

Periode Kommune	4. kvartal 2012 - 3.kvartal 2013	2. kvartal 2013- 1.kvartal 2014	4. kvartal 2013 - 3.kvartal 2014	2. kvartal 2014- 1.kvartal 2015	4. kvartal 2014- 3.kvartal 2015
Molde kommune	9,26	9,07	9,60	9,74	9,44
Vestnes kommune	9,85	11,61	12,58	11,63	12,20
Rauma kommune	9,43	9,80	9,45	10,44	10,02
Neset kommune	9,98	11,64	12,39	10,53	10,39
Aukra kommune	9,38	11,26	11,32	10,19	8,92
Fræna kommune	9,11	9,05	9,09	9,33	10,04
Eide kommune	9,27	9,61	9,40	8,98	11,01
Gjemnes kommune	8,28	7,81	9,67	8,55	9,34
Sunndal kommune	7,94	8,10	7,66	8,70	8,64

Tabell: Sykefravær knyttet til kommunene knyttet til Kommunerevisjonsdistrikt 2

Kilde: KS. For ytterligere informasjon: [Sykefravær kommunestatistikk KS](#)

Vedlegg 7 - «Utgiftsbehov», kommunens frie inntekter, kommunebarometer

Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferds-tjenester til innbyggerne sine. Utgiftsbehov for hver enkelt kommune blir beregnet i utgiftsutjevningen ved hjelp av behovsindeksen. (Kilde: Kommunedata , KS's prognosemodell)

KS-konsult beskriver dette som «objektivt» utgiftsbehov:

- «Angir» innbyggernes forventede behov for tjenester
- Utgiftsutjevningen kompenserer for ulike kostnads- og etterspørselsforhold (demografi og sosioøkonomiske forhold) for at kommunene skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud.
- Kommunens samlede utgiftsbehov måles/vurderes gjennom kostnadsindeksen i inntektssystemet
- Det er utarbeidet sektorvise delkostnadsnøkler for de store tjenestene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2016

NR.	Kommune	Hoved kostnadsnøkkel	Delkostnads Nøkkel	Delkostnads nøkkel	Delkostnads-nøkkel	Delkostnads-nøkkel
			Pleie og Omsorg	Grunnskole	Barnehage	Adm, landbruk og miljø
			Indeks	Indeks	Indeks	Indeks
1	2	3	4	5	6	7
1502	MOLDE	0,9502	0,9940	0,9467	0,9666	0,9164
1535	VESTNES	1,0149	1,1674	1,0397	0,6982	1,1203
1539	RAUMA	1,0952	1,3243	1,0235	0,9474	1,1230
1543	NESSET	1,1326	1,4365	1,0411	0,7088	1,4572
1547	AUKRA	1,1097	1,0549	1,2922	0,9522	1,3030
1548	FRÆNA	1,0495	1,0784	1,1305	0,9248	1,0699
1551	EIDE	1,1376	1,1471	1,2623	0,9352	1,3379
1557	GJEMNES	1,1858	1,3155	1,2852	0,7677	1,5571
1563	SUNNDAL	1,0717	1,3051	1,0209	0,7868	1,1003

	Kommune	Delkostnads-Nøkkel	Delkostnads-nøkkel	Delkostnads-nøkkel	Bef. Andel
		Sosialtjeneste	Helse	Barnevern	per 1.7.2015
		Indeks	Indeks	Indeks	(promille)
1	2	8	9	10	11
1502	MOLDE	0,7102	0,9551	0,9139	5,1161
1535	VESTNES	0,6234	1,1084	1,0281	1,2866
1539	RAUMA	0,5731	1,1194	0,8356	1,4392
1543	NESSET	0,5307	1,2970	0,7775	0,5727
1547	AUKRA	0,5554	1,2660	0,9244	0,6696
1548	FRÆNA	0,7304	1,0995	1,0300	1,8792
1551	EIDE	0,6098	1,1852	1,1180	0,6683
1557	GJEMNES	0,5018	1,4078	0,7856	0,4954
1563	SUNNDAL	0,6828	1,1196	1,0371	1,3843

[Kommunedata](http://regjeringen.no) (regjeringen.no)

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 76 prosent (80 prosent når en inkluderer momskompensasjon) av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringar fra staten enn gjeldende lover og regler.

Frie inntekter korrigert for variasjonar i utgiftsbehov for kommunane.

Tabellen viser inntekt per innbyggjar i prosent av landsgjennomsnittet. Tal frå 2015.

	<i>Korrigerte frie inntekter, eksklusivt eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>	<i>Korrigerte frie inntekter, inkludert eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter</i>
Kommune	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>	<i>(prosent av landsgjennomsnittet)</i>
1502 Molde	98	100
1535 Vestnes	94	93
1539 Rauma	98	100
1543 Nesset	99	104
1547 Aukra	98	189
1548 Fræna	96	102
1551 Eide	97	93
1557 Gjemnes	105	108
1563 Sunndal	99	118
Møre og Romsdal	99	100

Tabell: Elementene i avtalen om inntektssystemet som påvirkes av kommunesammenslåinger.

Kilde: Foreløpige beregninger av endringer i inntektssystemet. Regjeringen.no

Kommunebarometer 2016

Endelige tall for Kommunebarometeret per 22. juni 2016. Første kolonne viser endelig rangering. Den andre kolonnen viser rangeringen av kommunene hvis man ikke hadde vektet for inntektsnivået. Den siste kolonnen viser inntekter som prosentandel av landssnittet (100 = landssnittet)

Kommune	Rangering korrigert for inntekt	Endring fra sist år	Rangering uten hensyn til korrigert inntekt	Inntektsnivå – korrigert inntekt (100 = snitt)
Eide kommune	196	-12	292	92,2
Fræna kommune	274	+48	300	101,6
Molde kommune	202	-1	221	101,2
Aukra kommune	283	+16	31	186,5
Nesset kommune	269	-136	280	103,6
Sunndal kommune	173	-51	63	118,5
Vestnes kommune	366	+12	411	93,6
Gjemnes kommune	114	-17	101	106,4
Rauma kommune	188	+ 46	217	100,4

Av i alt 428.

Vedlegg 8 - Nytt inntektssystem

1. Den første kolonnen etter kommunenavnet viser fordelingsvirkningen av forslaget til ny kostnadsnøkkel for kommunene. De er beregnet på kriteriedata og utgiftsbehov fra 2014.
2. Den andre kolonnen viser den isolerte effekten av det graderte basiskriteriet. Basistilskuddet vil med denne modellen utgjøre en mindre andel av rammetilskuddet til kommunene. Det resterende beløpet er fordelt på alle kommuner med et likt beløp per innbygger.
3. Den tredje kolonnen viser fordelingsvirkningene av forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene og småkommunetilskuddet. I forhold til i 2016 er disse tilskuddene redusert med i underkant av 80 millioner kroner, og dette beløpet tilbakeføres til innbyggertilskuddet med et likt beløp per innbygger (15 kroner).
4. Den fjerde kolonnen viser den totale virkningen av endringene i inntektssystemet, og er summen av de tre foregående kolonnene.
5. Den femte kolonnen viser den isolerte effekten av inntektsgarantiordningen. Denne ordningen skal skjerme kommunene mot en brå nedgang i rammetilskuddet. Den sikrer at nedgangen ikke skal være større enn 300 kroner per innbygger under den gjennomsnittlige veksten på landsbasis. Dette gjør at effekten av det nye inntektssystemet spres over flere år.
6. Den siste kolonnen viser førsteårsvirkningen av det nye inntektssystemet, inkludert inntektsgarantiordningen og anslått vekst i frie inntekter neste år. Veksten i frie inntekter er anslått til 3,45 milliarder kroner, og den er fordelt med et likt beløp per innbygger (668 kroner). Med inntektsgarantiordningen og veksten i de frie inntektene neste år, får alle kommuner en vekst i inntektene neste år.

		Ny kostnadsnøkkel	Basis kriteriet	Regional-politisk tilskudd	Total virkning Nytt inntekts-system	Inntekts-garanti-ordningen	Første års virkning inklusiv vekst i frie inntekter
1502	Molde	4856	1029	396	6281	-1267	22644
1535	Vestnes	2254	-2086	248	416	-322	4575
1539	Rauma	-1526	-1385	320	-2591	0	2382
1543	Neset	431	-164	45	312	-143	2157
1547	Aukra	-870	-2204	52	-3022	1816	1109
1548	Fræna	-3367	-1634	147	-4854	1448	3132
1551	Eide	478	-2854	52	-2324	1119	1108
1557	Gjemnes	-929	-1218	-1602	-3749	2851	826
1563	Sunndal	2418	-2848	537	107	-343	4543

Kommuner som velger å slå seg sammen, skjermes mot endringene i inntektssystemet. De beholder basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd på dagens nivå i 15 år, pluss en nedtrapping i fem år, gjennom inndelingstilskuddet. Dette er ikke tatt med i tabellen.

Kilde: [KS](#)

Vi viser også til Prop. 123 S (2015–2016) [Kommuneproposisjonen 2017](#)